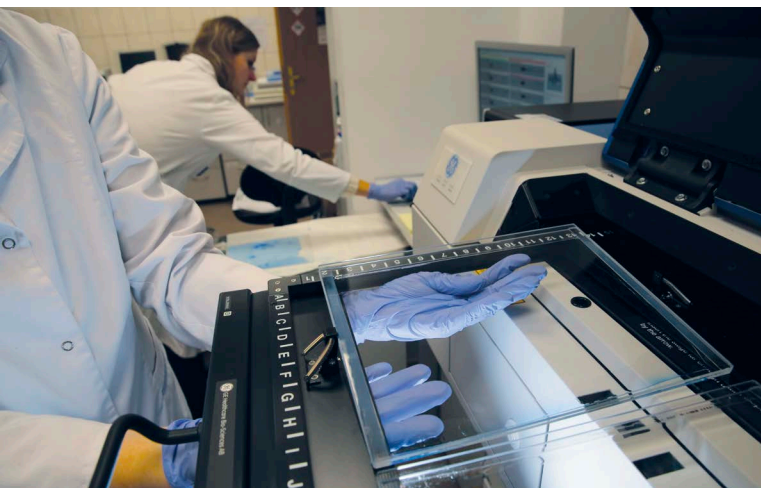

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie
Wydział Nauk Ekonomicznych

Samorząd
województwa
warmińsko-mazurskiego

BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

RAPORT Z BADANIA
2015

Roman Kisiel
Wiesława Lizińska
Renata Marks-Bielska
Karolina Babuchowska
Izabela Serocka

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie
Wydział Nauk Ekonomicznych

Samorząd
województwa
warmińsko-mazurskiego

BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

Roman Kisiel

Wiesława Lizińska

Renata Marks-Bielska

Karolina Babuchowska

Izabela Serocka

RAPORT Z BADANIA 2015

zrealizowanego przez zespół Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
w ramach projektu „Bezpośrednie inwestycje zagraniczne
w wybranych województwach Polski – analiza porównawcza”,
przeprowadzonego z udziałem:
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu,
Uniwersytetu Łódzkiego,
Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu
oraz Urzędów Marszałkowskich Województw:
Kujawsko-Pomorskiego, Łódzkiego i Warmińsko-Mazurskiego

Patronat Honorowy nad projektem badawczym
objął Minister Gospodarki

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
Wnioski z badania	7
▶ 1. Przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim	13
▶ 2. Struktura kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim	17
▶ 3. Miejsce przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w gospodarce województwa warmińsko-mazurskiego	20
▶ 4. Czynniki zachęcające i zniechęcające do dokonania inwestycji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w świetle opinii przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego	28
▶ 5. Determinanty wyboru województwa warmińsko-mazurskiego jako miejsca lokalizacji inwestycji zagranicznych	33
▶ 6. Ocena przygotowania władz samorządowych województwa warmińsko-mazurskiego do współpracy z przedsiębiorstwami z udziałem kapitału zagranicznego	36
▶ 7. Znaczenie bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla województwa warmińsko-mazurskiego	38
▶ 8. Aktywność jednostek samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego na rzecz pozyskiwania kapitału zagranicznego	42
▶ 9. Ocena skuteczności instrumentów stosowanych przez jednostki samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego na rzecz podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej	47
▶ 10. Ocena wsparcia instytucji rządowych, samorządowych i otoczenia biznesu na rzecz pozyskiwania inwestorów z zagranicy oraz prowadzenia przez nich działalności w województwie warmińsko-mazurskim	50
Zakończenie	56

Szanowni Państwo,

władze województwa warmińsko-mazurskiego dokładają wszelkich starań, by poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych w regionie był coraz wyższy – dlatego poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości rodzimej oraz przyciąganie inwestorów zewnętrznych do regionu jest jednym z priorytetów *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*.

Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyja poprawa dostępności komunikacyjnej Warmii i Mazur – ostatnie lata to nowa sieć dróg, inwestycje na drogach ekspresowych oraz powstanie Regionalnego Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury w Szymanach. Naszymi atutami są także: młode, wykształcone społeczeństwo, rozwijające się zaplecze akademickie i naukowo-badawcze, parki naukowo-technologiczne w Olsztynie, Elblągu i Ełku, a także atrakcyjna oferta wypoczynku i aktywnej rekreacji.

Województwo dysponuje bogatą ofertą obszarów pod inwestycje. Są to tereny przewidziane do zabudowy przemysłowej, usługowej oraz pod budownictwo mieszkaniowe, rekreację czy obsługę ruchu turystycznego. To często obszary z dogodnym dojazdem, uzbrojone w sieci. Dzięki temu inwestycję można realizować niemal z marszu – w bardzo szerokim zakresie dziedzin, bez czasochłonnnych procedur uchwalania planów i doprowadzania mediów. Część terenów położonych jest w dwóch specjalnych strefach ekonomicznych, dzięki czemu inwestorzy mogą odnosić korzyści z najwyższej pomocy publicznej w kraju.

Na każdym etapie inwestycji pomocą mogą służyć nasi eksperci Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów, którzy przeprowadzą Państwa przez cały proces inwestycyjny.

Zapraszam więc do województwa warmińsko-mazurskiego

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego
Dr inż. Gustaw Marek Brzezina

Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów
Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
ul. Głowackiego 17, 10-447 Olsztyn, tel. (89)512 51 95
coie@warmia.mazury.pl, www.invest.warmia.mazury.pl

WPROWADZENIE

W prezentowanym raporcie przedstawione są wyniki badania, zrealizowanego w 2015 roku, pn. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie warmińsko-mazurskim*. Badanie stanowi fragment szerszego, unikatowego projektu naukowo-badawczego pt. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w wybranych regionach Polski – analiza porównawcza*, którego inicjatorem był Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Do projektu przystąpił Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego wraz z Wydziałem Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Obok województwa warmińsko-mazurskiego badaniem objęte zostały województwa: kujawsko-pomorskie, łódzkie i wielkopolskie. Koordynatorem tego projektu jest Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, a współwykonawcami Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie i Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu. Badanie w województwie warmińsko-mazurskim zrealizował zespół¹ Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Celami badania, którego wyniki przedstawione są w niniejszym raporcie było rozpoznanie:

- aktualnego stanu zaangażowania kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim, jego struktury, znaczenia dla gospodarki województwa;
- czynników przyczyniających się do wyboru województwa jako miejsca lokalizacji bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ);
- zaangażowania władz samorządowych w pozyskiwanie kapitału z zagranicy;
- ocen wsparcia inwestorów zagranicznych przed podjęciem bezpośredniej inwestycji na terenie województwa i w czasie prowadzenia działalności gospodarczej;
- ocen atrakcyjności inwestycyjnej województwa.

Zakresem podmiotowym badania zostały objęte jednostki samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego (gminy) oraz przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego mające siedzibę na terenie województwa.

Dla realizacji celów badawczych wykorzystano wtórne i pierwotne źródła danych. Dane wtórne pochodzą z opracowań Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Dane pierwotne zostały zgromadzone w rezultacie badań ankietowych przeprowadzonych z udziałem jednostek samorządu i przedsiębiorstw.

Marszałek Województwa wspólnie z kierownikiem projektu zwrócili się do wszystkich prezydentów i burmistrzów oraz wójtów województwa (podobnie do zarządów przedsiębiorstw) z prośbą o wyrażenie opinii i ocen dotyczących przedmiotu badania w postaci odpowiedzi na pytania zawarte w specjalnie przygotowanym kwestionariuszu ankietowym.

Badaniem zostało objętych 116 jednostek samorządu terytorialnego. Kwestionariusze ankietowe wysłano drogą internetową. Ponieważ w wyznaczonym czasie uzyskano niezadowalającą liczbę wypełnionych kwestionariuszy, termin zwrotu został wydłużony, o czym respondenci byli powiadomieni telefonicznie. Do części z nich powtórnie wysłano kwestionariusze ankietowe. W rezultacie otrzymano 36 poprawnie wypełnionych kwestionariuszy. Poziom zwrotności stanowi podstawę uznania, iż w części dotyczącej jednostek samorządu uzyskane wyniki można uogólnić na całą zbiorowość gmin województwa warmińsko-mazurskiego.

¹ kierownik: prof. dr hab. Roman Kisiel, prof. zw., wykonawcy: dr hab. Wiesława Lizińska, dr hab. Renata Marks-Bielska, prof. UWM, dr Karolina Babuchowska i mgr Izabela Serocka

Jako materiał wyjściowy w ustaleniu zbiorowości przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego posłużyła baza teleadresowa udostępniona przez Urząd Statystyczny w Olsztynie. Porównanie liczby wyszczególnionych w niej przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego mających siedzibę na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (1039) z liczbą podmiotów, które Urząd Statystyczny uwzględnia w prowadzonych przez siebie badaniach, to jest tych, które złożyły sprawozdania statystyczne (302 podmiotów), uczyniło zasadnym podjęcie pracochłonnych czynności sprawdzenia wpisu każdego z wymienionych w bazie przedsiębiorstw w Krajowym Rejestrze Sądowym. Okazało się, że 593 przedsiębiorstwa, które złożyły wnioski o nadanie REGON nie dokonały wpisu w KRS. Oznacza to, że podmioty te nie podjęły działalności gospodarczej. W zaistniałej sytuacji bazę przedsiębiorstw objętych badaniem ograniczono do 446 jednostek. Do wszystkich drogą pocztową wysłano kwestionariusz ankietowy, załączony do pisma Marszałka Województwa i kierownika projektu. Znaczna część listów wróciła z adnotacją Urzędu Pocztowego „adresat nieznan”. Ostatecznie w bazie pozostały 327 przedsiębiorstwa, co jest bliskie liczbie przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, które uczestniczą w badaniach GUS. Te przedsiębiorstwa tworzą grupę, która ostatecznie została objęta badaniem. Gdy okazało się, że liczba zwrotów wypełnionych kwestionariuszy ankietowych jest niewielka (20) podjęto wysiłek przeprowadzenia rozmów telefonicznych z przedstawicielami przedsiębiorstw, które nie odesłały kwestionariusza ankietowego. Na potrzeby jednego respondenta przetłumaczono kwestionariusz na język niemiecki. Po podjęciu szeregu działań mających na celu uzyskanie jak największej liczby kwestionariuszy łącznie od 34 przedsiębiorstw odesłało prawidłowo wypełnione kwestionariusze. Oznacza to, że ostatecznie w badaniu uczestniczyło 10,4% przedsiębiorstw z całej zbiorowości podmiotów objętych badaniem. Uwzględniając, iż struktury przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu i objętych badaniem nie są tożsame, autorzy raportu zwracają uwagę, że wyniki dotyczące tej części badania nie posiadają waloru reprezentatywności. Z dużym prawdopodobieństwem można jednak powiedzieć, iż są bliskie stanom rzeczywistym.

WNIOSKI Z BADANIA

1. PRZEDSIĘBIORSTWA Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

Województwo warmińsko-mazurskie znajduje się na 14. miejscu wśród polskich województw, zarówno pod względem liczby zlokalizowanych na jego terenie przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, jak i wartości tego kapitału. Według danych GUS na koniec 2013 roku w województwie prowadziły działalność 302 przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym, podczas gdy w całej Polsce takich podmiotów funkcjonowało 26128. Wartość kapitału przypadająca na udziałowców zagranicznych wyniosła 1479,6 mln PLN w porównaniu z 188243,1 mln PLN w skali ogólnopolskiej. Od 1999 roku liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, podobnie jak sama wartość tego kapitału w województwie uległy powiększeniu, przy czym tempo ich wzrostu odbiegało od zmian w całym kraju. Przyrost liczby przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim był niższy niż liczby przedsiębiorstw w Polsce. W ostatnich latach obserwowany jest wyraźny spadek dynamiki wzrostu liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w województwie (odwrotnie niż w skali całego kraju). Co więcej, w 2013 roku zaobserwowano w województwie warmińsko-mazurskim spadek, zarówno liczby przedsiębiorstw, jak i wartości ulokowanego w nich kapitału zagranicznego.

2. STRUKTURA KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

Na koniec 2013 roku w całkowitej wartości podstawowego kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie warmińsko-mazurskim dominował kapitał pochodzący z krajów „starej 15” Unii Europejskiej. Największy był udział kapitału pochodzącego z Niemiec (37,5%), a w dalszej kolejności z: Francji (34,7%), Belgii (7,8%).

W czasie realizacji badania zdecydowana większość przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego prowadziła działalność związaną przetwórstwem przemysłowym. Natomiast specyfika regionu może powodować, że na drugim miejscu w tej strukturze znajduje się rolnictwo, leśnictwo i rybactwo.

3. MIEJSCE PRZEDSIĘBIORSTW Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W GOSPODARCE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Miejsce przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w gospodarce województwa warmińsko-mazurskiego oceniono analizując ich zasoby kapitałowe, wielkość zatrudnienia, aktywność inwestycyjną oraz podstawowe wyniki finansowe w latach 2004–2013. Wskazane charakterystyki zostały odniesione do odpowiadających im parametrów, opisujących przedsiębiorstwa z wyłącznie polskim kapitałem. Na podstawie dokonanych analiz ustalono, że:

- chociaż na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zlokalizowana jest stosunkowo niewielka liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego to posiadają one relatywnie duże zasoby kapitałowe, które dodatkowo systematycznie rosły praktycznie w całym analizowanym okresie, co jest widoczne zarówno w przypadku analizy wartości bezwzględnych, jak i w relacji do wielkości PKB województwa warmińsko-mazurskiego;
- przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego – pomimo względnie niewielkiej ich liczby – są ważną grupą pracodawców w województwie warmińsko-mazurskim, o czym świadczy przeciętny stan zatrudnienia oraz udział tych podmiotów w kształtowaniu ogólnego poziomu zatrudnienia w regionie, przy czym największą rolę odgrywają tutaj przedsiębiorstwa duże;
- na podstawie analizy efektów funkcjonowania przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego można stwierdzić, że są one aktywne inwestycyjnie, pozytywnie wyróżniając się na tym tle z ogółu podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w regionie, w oparciu zarówno o liczbę przedsiębiorstw ponoszących nakłady inwestycyjne, wartość tych nakładów ogółem oraz w przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo, jak i intensywność inwestowania; można stwierdzić również, że pomimo względnie niewielkiej liczebności, przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego stanowią ważną grupę inwestorów w województwie warmińsko-mazurskim;
- funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego sukcesywnie zwiększają skalę prowadzonej działalności gospodarczej, przy czym wartości osiągniętych przez nie przychodów (stanowiące jedną z miar wielkości przedsiębiorstwa) rosną szybciej niż liczba tych przedsiębiorstw;
- w badanym okresie mniejsza część przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym wykazywała zyski – w porównaniu do podmiotów bez tego kapitału, jednocześnie wartość wyniku finansowego netto przypadającego na jedno przedsiębiorstwo była wyższa w przypadku przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, co wynikać może ze stosunkowo wysokiego udziału dużych podmiotów w tej grupie przedsiębiorstw; jednocześnie przeciętna rentowność obrotów była podobna w obu analizowanych grupach przedsiębiorstw, chociaż w poszczególnych latach wystąpiły znaczne różnice, widoczne szczególnie w grupie przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, co może wynikać z konsekwencji kryzysu gospodarczego, ale także z różnic w intensywności inwestowania.

4. CZYNNIKI ZACHĘCAJĄCE I ZNIECHĘCAJĄCE DO DOKONANIA INWESTYCJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W ŚWIEŁLE OPINII PRZEDSIĘBIORSTW I JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, podobnie jak przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego najczęściej oceniały atrakcyjność inwestycyjną województwa warmińsko-mazurskiego jako średnią, przy czym zdecydowanie wyższy był udział samorządów oceniających atrakcyjność jako bardzo dobrą i dobrą. Interesującym jest fakt, że żaden z inwestorów nie ocenił atrakcyjności województwa jako bardzo niskiej – inaczej niż samorządy.

Jako najważniejszy czynnik spośród zachęcających do inwestowania na terenie województwa inwestorzy uznali położenie geograficzne. Przedstawiciele samorządów co prawda przyznali temu czynnikowi podobne znaczenie, jednak dużo wyższe znaczenie w przyciąganiu inwestorów zagranicznych posiadały takie czynniki jak: atrakcyjność turystyczna i stan środowiska naturalnego, czy też nastawienie lokalnych władz do inwestorów i inwestycji. W opinii samorządów zachęcającymi do podejmowania działalności gospodarczej w województwie były głównie czynniki wynikające z naturalnych uwarunkowań regionu, zaangażowania pracowników administracji samorządowej, ale także czynniki zasobowo-kosztowe: ceny najmu i dzierżawy, ceny nieruchomości, stopa bezrobocia. W ocenie inwestorów wśród najważniejszych czynników zachęcających do inwestowania można wskazać na te, którym przypisano największe znaczenie, lecz nie było wśród nich tak dużych różnic, jak w przypadku samorządów. Inwestorzy wśród trzech najważniejszych wskazali na: położenie geograficzne, stopę bezrobocia oraz ceny nieruchomości.

Wśród sformułowanych opinii należy zwrócić uwagę na kilka charakterystycznych relacji. Przedstawiciele władz lokalnych zdecydowanie wyżej ocenili znaczenie czynników, które w opinii inwestorów znalazły się wśród najmniej ważnych: aktywność samorządów na rzecz pomocy inwestorom w nawiązywaniu kontaktów i współpracy z instytucjami okołobiznesowymi i partnerami handlowymi (58,3% samorządów uznało takie działania jako zachęcające dla podejmowania inwestycji zagranicznych w regionie, podczas, gdy wśród przedsiębiorstw opinię tę podzieliło tylko 17,6% badanych), czy też jakość i sprawność obsługi w urzędach (50,0% wskazań przedstawicieli władz i tylko 17,6% wskazań inwestorów).

Analogicznie jak w przypadku czynników zachęcających, oceny przedstawicieli władz lokalnych i przedsiębiorców dotyczące czynników zniechęcających do dokonania inwestycji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego były generalnie rozbieżne. Samorządy przede wszystkim wskazywały na znaczenie czynników związanych z rynkiem i jego otoczeniem, natomiast inwestorzy zagraniczni na bariery związane z lokalną polityką podatkową, obsługą administracji samorządowej i pomocy w nawiązywaniu kontaktów. Postrzeganie ww. czynników w tak rozbieżny sposób może być o tyle niepokojące, że z jednej strony wskazuje, że władze lokalne, które powinny odgrywać ważną rolę w kształtowaniu klimatu dla biznesu nie do końca są świadome potrzeb inwestorów, ale także potencjału jakim dysponuje region.

5. DETERMINANTY WYBORU WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO JAKO MIEJSCA LOKALIZACJI INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, iż o wyborze województwa jako miejsca lokalizacji inwestycji decydowały przede wszystkim czynniki zasobowo-kosztowe, takie jak: dogodne położenie geograficzne, stopa bezrobocia, bliskość kluczowego kooperanta oraz ceny nieruchomości. Jednocześnie czynniki odnoszące się do aktywności władz na rzecz pozyskania kapitału zagranicznego do regionu, często wskazywane przez samorządy wśród czynników zachęcających do dokonania inwestycji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, miały niewielkie znaczenie w wyborze województwa jako miejsca lokaty.

6. OCENA PRZYGOTOWANIA WŁADZ SAMORZĄDOWYCH WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO WSPÓŁPRACY Z PRZEDSIĘBIORSTWAMI Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

SamooceŃa władz lokalnych województwa dotycząca ich przygotowania do współpracy z przedsiębiorstwami z udziałem kapitału zagranicznego była zdecydowanie wyższa od ocen samych przedsiębiorstw.

Najczęściej przedstawiciele władz lokalnych ocenili swoje przygotowanie do współpracy z przedsiębiorstwami z udziałem kapitału zagranicznego jako dobre. Natomiast większość inwestorów określiła to przygotowanie jako dostateczne. Jeszcze większe różnice odnotowano w ocenach „bardzo dobre” i „bardzo słabe”. Żaden z przedstawicieli władz nie ocenił ww. przygotowania jako bardzo słabe. Prawie pięć razy więcej przedstawicieli władz niż inwestorów oceniło przygotowanie samorządów do współpracy jako bardzo dobre.

7. ZNACZENIE BEZPOŚREDNICH INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wśród efektów napływu inwestycji zagranicznych do regionu i działalności przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego dostrzegają przede wszystkim korzyści. Jako najważniejsze wskazali oni wzrost zatrudnienia i wydajności pracy oraz ożywienie gospodarcze gminy. Do pozostałych pozytywnych efektów napływu kapitału zagranicznego zaliczono m.in.: wzrost konkurencyjności gminy, podniesienie standardu życia ludności, podnoszenie kwalifikacji kadr w regionie, transfer nowoczesnych technologii, wiedzy i umiejętności w obszarze organizacji i zarządzania, transfer nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych, czy rozwój kontaktów zagranicznych. Korzyściom związanym z napływem kapitału zagranicznego do województwa towarzyszą jednak również obawy i zagrożenia. Donajbardziej istotnych, jednak na poziomie średnio istotnych, zaliczono: tworzenie silnej konkurencji dla lokalnych przedsiębiorstw, ryzyko związane z ustanowieniem lokalnego monopolu przez firmę zagraniczną i eliminację konkurencji, pogorszenie stanu środowiska naturalnego w wyniku wprowadzenia do kraju goszczącego „brudnych technologii” niemożliwych do stosowania w krajach macierzystych inwestorów, wykorzystanie silniejszej pozycji dla eksploatacji zasobów produkcyjnych regionu przyjmującego, przejmowanie miejscowych przedsiębiorstw dla pozyskania ich rynku, ryzyko stosowania nieuczciwej konkurencji w stosunku do firm lokalnych.

8. AKTYWNOŚĆ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA RZECZ POZYSKIWANIA KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

Jednostki samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego najczęściej wykorzystywały ogólnodostępne źródło informacji o potencjalnych inwestorach zagranicznych – Internet. Pozytywnym jest fakt, że na drugim i czwartym miejscu wskazano źródło, do którego dostęp wymaga zdecydowanie aktywniejszej postawy – uczestnictwo w seminariach, konferencjach i wysta-

wach, kontakty z innymi inwestorami zagranicznymi. Niestety w niewielkiej grupie samorządów lokalnych poszukiwano bezpośredniego kontaktu z inwestorem, a także korzystano z takich źródeł, jak: instytucje rządowe, firmy doradcze, agencje rządowe. Niestety jako negatywny aspekt należy ocenić sytuację, w której w prawie połowie samorządów województwa prezentowano bardzo bierną postawę, w której czekano, aż inwestor sam nawiąże kontakt. Pozytywnie należy jednocześnie ocenić, że biernym postawom towarzyszą bardziej aktywne sposoby przyciągania inwestorów.

Wyniki badania wskazały, że w ponad połowie jednostek samorządowych województwa warmińsko-mazurskiego odpowiedzialność za obsługę inwestora zagranicznego spoczywała na prezydencie, burmistrzu bądź wójcie. W przybliżeniu co trzecia jednostka wskazała, że obsługę inwestora zagranicznego powierza pracownikowi, którego zakres obowiązków obejmuje tego typu zadania. W niewielkiej grupie jednostek samorządu obowiązek ten spoczywał na zespole pracowników. W jednej gminie aktywność taką powierzono podmiotowi zewnętrznemu.

9. OCENA SKUTECZNOŚCI INSTRUMENTÓW STOSOWANYCH PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA RZECZ PODNOSZENIA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ

W ocenie skuteczności oddziaływania instrumentów podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej jednostki samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego na pierwszym miejscu wskazywały przychylnie nastawienie samorządu do inwestora i inwestycji. Badane jednostki wysoko oceniły również skuteczność stosowanych instrumentów poprawy atrakcyjności inwestycyjnej województwa tworzących tzw. grupę czynników „twardych”, mających na celu ulepszenie posiadanych zasobów, w tym zwłaszcza uzbrajanie terenu pod inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, energetyczną czy telekomunikacyjną oraz infrastrukturę transportową.

Wskazanie natomiast na kolejnych miejscach na: dbanie o dobre warunki spędzania czasu wolnego i wypoczynku, o dobry stan środowiska naturalnego oraz zwiększanie atrakcyjności turystycznej regionu podkreśla, że władze samorządowe zwracają również uwagę na grupę tzw. „czynników miękkich” kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej. Ocena tych instrumentów jako istotnych dla podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej regionu oznacza również uwzględnienie znaczenia i zrozumienia, że dla inwestorów mogą być ważne aspekty dotyczące ochrony środowiska naturalnego i jego jakości. Atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna może stanowić natomiast dodatkowy istotny atrybut sprzyjający podejmowaniu przez inwestorów zagranicznych decyzji o lokalizacji inwestycji na danym obszarze.

10. OCENA WSPARCIA INSTYTUCJI RZĄDOWYCH, SAMORZĄDOWYCH I OTOCZENIA BIZNESU NA RZECZ POZYSKIWANIA INWESTORÓW Z ZAGRANICY ORAZ PROWADZENIA PRZEZ NICH DZIAŁALNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

Spośród instytucji, których zadania dotyczą wspierania przedsiębiorczości, jednostki samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego najwyżej oceniły pomoc udzieloną przez specjalne strefy ekonomiczne, Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów oraz Urząd

Marszałkowski. Jednak ogólnie pomoc instytucji rządowych i samorządowych oraz otoczenia biznesu na rzecz przyciągania inwestorów przez większość władz lokalnych województwa warmińsko-mazurskiego nie została oceniona zbyt wysoko.

Wśród instytucji otoczenia biznesu wspierających działania samorządów w pozyskiwaniu inwestorów, przedstawiciele władz lokalnych województwa warmińsko-mazurskiego najwyżej ocenili pomoc udzieloną przez specjalne strefy ekonomiczne. Natomiast wśród instytucji, których zadania dotyczą wspierania przedsiębiorczości wskazano na Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów oraz Urząd Marszałkowski. Wyraźnie niżej została oceniona pomoc świadczona przez instytucje szczebla centralnego, w tym ministerstwa i ambasady RP.

Przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego dokonały oceny pomocy instytucji rządowych, samorządowych i otoczenia biznesu przed i po rozpoczęciu działalności gospodarczej w województwie warmińsko-mazurskim. Większość objętych badaniem przedsiębiorstw wyraziła opinię, że wsparcie inwestorów przez instytucje rządowe, samorządowe i otoczenia biznesu przed podjęciem działalności gospodarczej w województwie warmińsko-mazurskim nie miało znaczenia. Biorąc pod uwagę oceny „bardzo dobra” i „dobra” można wskazać, że inwestorzy najwyżej oceniali pomoc Urzędu Miasta i Urzędu Wojewódzkiego oraz instytucji rządowych (ministerstw i urzędów centralnych, ambasad RP).

Oceny przedsiębiorstw dotyczące wsparcia udzielanego im przez instytucje rządowe, samorządowe i otoczenie biznesu już po podjęciu działalności gospodarczej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego były generalnie negatywne. Zdecydowaną większość stanowiła grupa respondentów, która określiła wsparcie instytucji rządowych i otoczenia biznesu jako „bez znaczenia”. Wzrósł jednocześnie udział opinii wskazujących na „brak pomocy/utrudnienie”. Odnotowano jednak poprawę oceny udzielanej pomocy. Biorąc pod uwagę oceny bardzo dobre i dobre największą poprawę odnotowano w odniesieniu do ministerstw i urzędów centralnych, urzędów gmin, Urzędu Marszałkowskiego oraz specjalnych stref ekonomicznych. Należy jednak zwrócić uwagę, że mimo poprawy oceny wsparcia świadczonego przez Urząd Marszałkowski żaden z inwestorów oceniając tę instytucję na obydwu analizowanych etapach nie przyznał jej oceny bardzo dobrej. Choć wyniki badania nie są zbyt optymistyczne to jednak warto podkreślić, że jednostki i instytucje lokalne i regionalne udzielają większego wsparcia inwestorom w porównaniu do instytucji szczebla centralnego, czy też instytucji zlokalizowanych w kraju goszczącym inwestora zagranicznego.

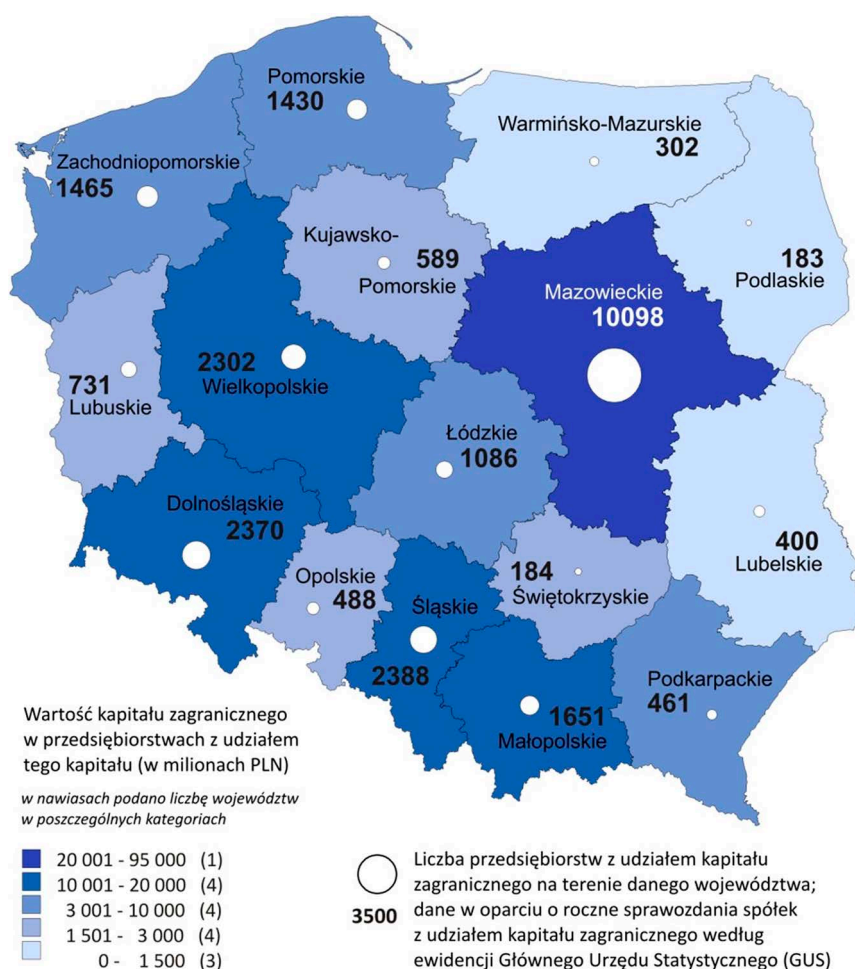
1.

PRZEDSIĘBIORSTWA Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

W województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2013 roku zarejestrowanych było 1026 spółek z udziałem kapitału zagranicznego, co stanowiło 0,8% wszystkich podmiotów i 14,0% ogółu spółek prawa handlowego wpisanych do rejestru REGON na terenie województwa. O ile jednak liczba zarejestrowanych spółek była bliska 1,0 tys., to prezentowane poniżej dane dotyczące działalności przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego dostępne były w przypadku zaledwie 302 podmiotów, które wzięły udział w badaniach GUS.

Liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego i natężenie tego kapitału w Polsce w podziale na województwa (stan na koniec 2013 roku)

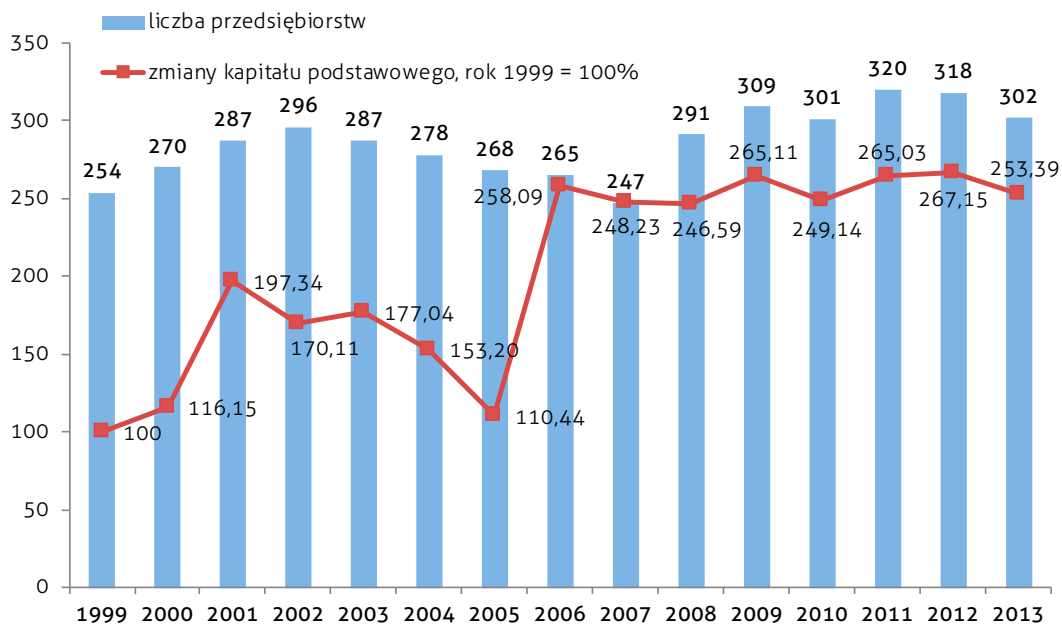
Źródło: dane GUS.

W 2013 roku wartość kapitału podstawowego przypadającego na udziałowców zagranicznych w podmiotach zarejestrowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 1479,6 mln PLN. W tym samym czasie w całym kraju liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego była równa 26 128, a wartość kapitału zagranicznego osiągnęła poziom

188243,1 mln PLN. Oznacza to, że w skali ogólnopolskiej województwo warmińsko-mazurskiego partycypowało w wielkościach omawianych kategorii odpowiednio: 1,1% w przypadku liczby przedsiębiorstw i 0,8% pod względem wartości kapitału zagranicznego. Pozwoliło mu to uplasować się na 14. miejscu wśród województw Polski, zarówno pod względem liczby przedsiębiorstw, jak i wartości kapitału zagranicznego.

Od 1999 roku – czyli od zmiany podziału terytorialnego Polski i wyodrębnienia 16 województw – liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim wzrastała, ale z okresami wahań (wzrost w latach 1999–2002, 2007–2011, ze spadkami w latach 2002–2007, w 2010 i 2013 r.). W 1999 roku na terenie województwa liczba tych przedsiębiorstw wynosiła 254, w 2005 roku 268, a w 2013 roku była już równa 302. W analizowanym okresie przyrost liczby przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim był jednak niższy niż przedsiębiorstw w Polsce – w przypadku województwa odnotowano wzrost o 18,9% w stosunku do 1999 roku, a dla całego kraju wyniósł on aż 95%. Jednocześnie w ostatnich latach obserwowany jest wyraźny spadek dynamiki wzrostu liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w województwie, co jest przeciwieństwem tendencji ogólnopolskiej.

Wykres 1. Liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego i zmiany wartości tego kapitału w województwie warmińsko-mazurskim (lata 1999–2013)

Źródło: dane GUS.

W latach 1999–2013 wartość kapitału zagranicznego w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wzrosła z 623,7 mln PLN w 1999 roku do 1609,7 mln PLN w 2006 roku, by w 2013 roku osiągnąć poziom 1580,4 mln PLN. Skala zmiany wartości kapitału zagranicznego w analizowanym okresie była niższa w województwie warmińsko-mazurskim niż wartość identycznej charakterystyki dla całej Polski i wyniosła 253,4% w porównaniu z 379,8% w ujęciu ogólnokrajowym. Oprócz wolniejszego niż w całym kraju przyrostu liczby przedsiębiorstw również zmiana wartości kapitału zagranicznego w przedsiębiorstwach z udziałem tego kapitału była niższa w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego. Jednak podobnie jak dynamika wzrostu liczby przedsiębiorstw, tempo przyrostu wartości kapitału przypadającego na udziałowców zagranicznych w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego uległo obniżeniu w ostatnich latach (odwrotnie niż w skali całego kraju). Co więcej, w 2013 roku zaobserwowano niewielki spadek wartości kapitału zagranicznego – fakt ten można przy tym bezpośrednio wiązać ze zmniejszeniem się w tym samym czasie liczby zlokalizowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego.

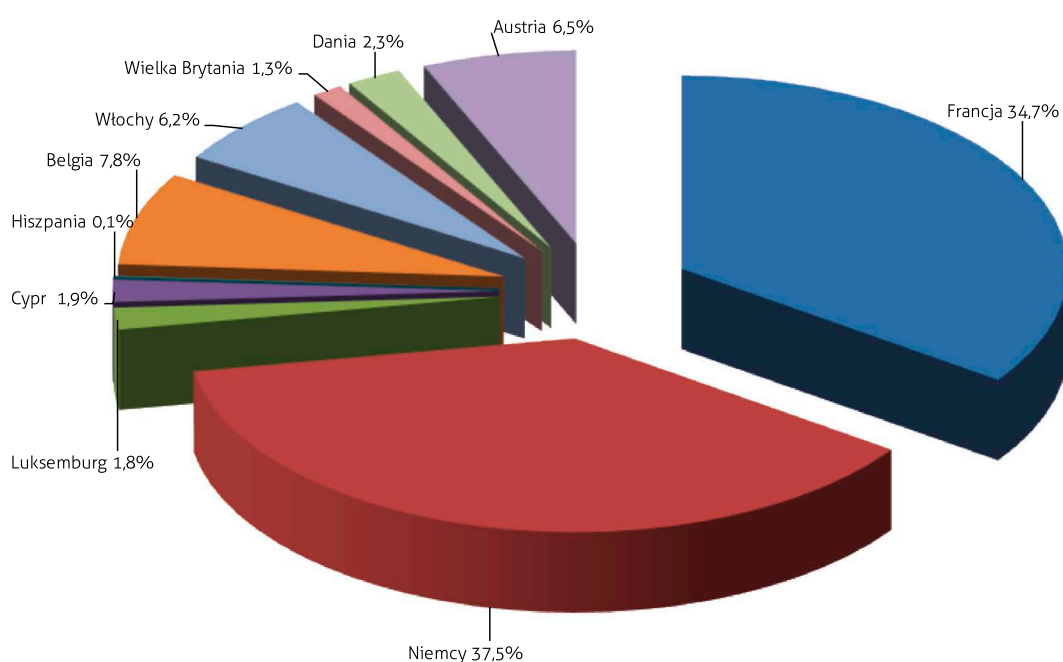
2.

STRUKTURA KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

Jak wynika z danych GUS w 2013 roku największy udział w całkowitej wartości podstawowego kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie warmińsko-mazurskim posiadały Niemcy (37,5%) oraz Francja (34,7%). Struktura kapitału zagranicznego pozostałych krajów jest rozdrobniona, ponieważ udział każdego z trzech kolejnych krajów (Belgii, Austrii i Włoch) nie przekraczał 10%. Należy jednocześnie pamiętać, że część danych dotyczących krajów pochodzenia kapitału nie może zostać opublikowana ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. W związku z tym nie podano udziału kapitału zagranicznego pochodzącego z Holandii, Szwecji, Stanów Zjednoczonych oraz Szwajcarii.

Wykres 2. Struktura kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim według krajów pochodzenia udziałowców (stan na 2013 rok)

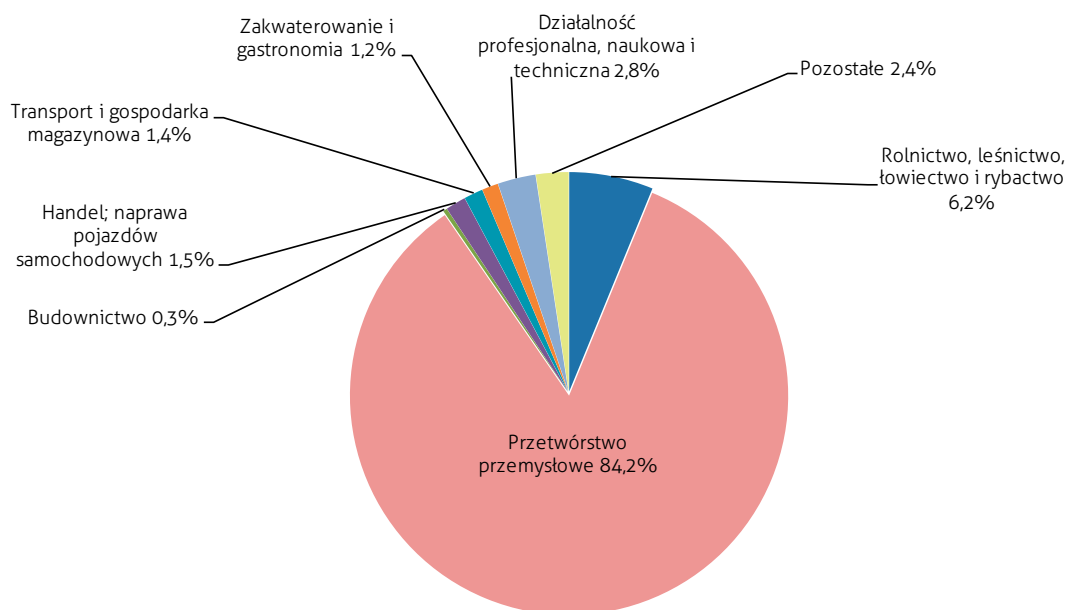

Uwagi: GUS podaje informacje o krajach, z których pochodzący kapitał stanowi co najmniej 1,5% wartości kapitału zagranicznego w Polsce.

Źródło: dane GUS.

W czasie realizacji badania (2015 rok) zdecydowana większość przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego (podmioty z bazy) prowadziła działalność w przetwórstwie przemysłowym (84,2%), natomiast specyfika regionu może powodować, że na drugim miejscu w tej strukturze znajduje się rolnictwo, leśnictwo i rybactwo (6,2%).

Wykres 3. Struktura przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim według rodzajów prowadzonej działalności – sekcji i działów PKD (stan na 2013 rok)

Uwagi: dane dotyczą objętych badaniem 302 przedsiębiorstw – zob. wprowadzenie. Główny Urząd Statystyczny nie udostępnia obecnie informacji na temat struktury wartości kapitału zagranicznego według sekcji i działów PKD w odniesieniu do województw Polski.

Źródło: dane GUS.

3.

MIEJSCE PRZEDSIĘBIORSTW Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W GOSPODARCE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

KAPITAŁ PODSTAWOWY W PRZEDSIĘBIORSTWACH Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

Według stanu na koniec 2013 roku udział kapitału zagranicznego w wartości kapitału podstawowego przedsiębiorstw kształtował się na poziomie 92,6%, a jego wartość wynosiła 1 479 600 tys. PLN. W tym samym czasie na udziałowców krajowych przypadło 5,1% wartości kapitału podstawowego, czyli 80 600 tys. PLN, a kapitał rozproszony stanowił 1,3% wartości kapitału podstawowego, czyli 20 300 tys. PLN.

W okresie 2004–2012 wartość kapitału zagranicznego w przedsiębiorstwach z udziałem tego kapitału w relacji do PKB województwa wynosiła 4,1% w ujęciu średniorocznym i zwiększyła się z poziomu 3,6% w 2004 roku do 5,4% w 2006 roku i 3,8% w 2012 roku.

Udział przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych województwa warmińsko-mazurskiego, które zatrudniają 10 i więcej osób, jest raczej niewielki. Według stanu na koniec 2013 roku wyniósł on zaledwie 4,4%, a w okresie 2004–2013 kształtował się na średniorocznym poziomie 5,0% (najwyższy odsetek liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego odnotowano w 2004 roku – wyniósł on wówczas 5,6%). Niemniej jednak okazuje się, że na przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego przypada znacznie większa część ogólnej wartości kapitału podstawowego przedsiębiorstw niż wynikałoby to tylko z ich liczby. Na koniec 2013 roku wartość kapitału podstawowego w tych przedsiębiorstwach stanowiła 18,8% całkowitej wielkości kapitału podstawowego we wszystkich podmiotach gospodarczych województwa warmińsko-mazurskiego, zatrudniających 10 i więcej osób. Należy jednak zaznaczyć, że w 2013 roku wartość kapitału podstawowego w podmiotach z kapitałem zagranicznym była podana dla wszystkich podmiotów (nie wyodrębniono grupy podmiotów zatrudniających 10 i więcej osób – podobnie w 2007 roku). Niemniej jednak w całym okresie 2004–2013 udział ten kształtował się na poziomie 17,3% (najwyższy w 2006 roku 21,3%).

Podsumowując można zatem stwierdzić, że pomimo względnie niewielkiej liczebności zlokalizowane na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego dysponują relatywnie dużymi zasobami kapitałowymi, które dodatkowo systematycznie rosły w całym analizowanym okresie.

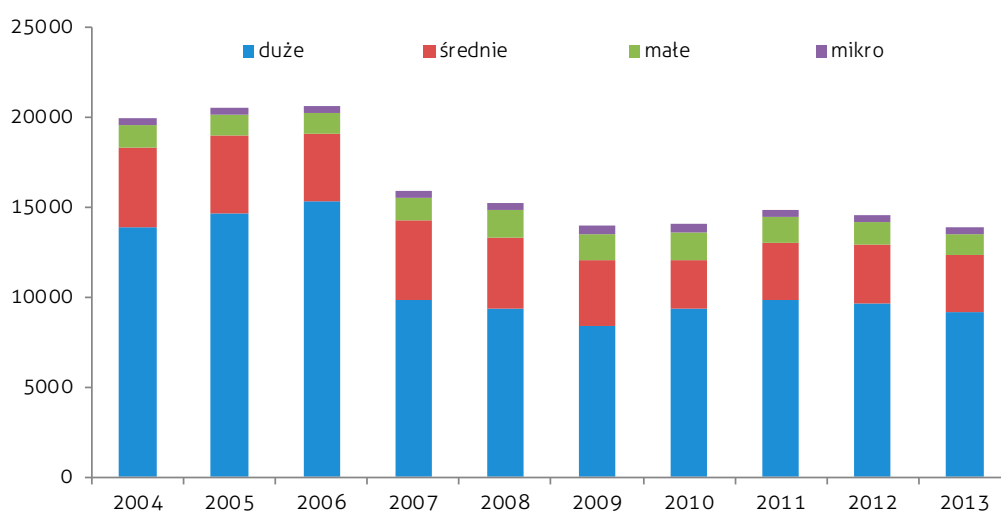
ZATRUDNIENIE W PRZEDSIĘBIORSTWACH Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

O znaczeniu przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym dla gospodarki regionu może świadczyć również udział pracujących w tych podmiotach w stosunku do podmiotów ogółem w województwie. Na koniec 2013 roku w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego zatrudnionych było 13 890 osób, co stanowiło 3,3% ogółu pracujących w województwie warmińsko-mazurskim i 1,2% całkowitej liczby jego ludności. Najwięcej osób w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym pracowało w latach 2004–2006 (najwięcej w 2006 roku – 20641 osób). W kolejnych latach liczba pracujących ulegała obniżeniu (do 2009 roku). W 2011 roku liczba pracujących wzrosła do 14852 osób, a w kolejnych dwóch latach uległa obniżeniu. W 2013 roku największą liczbę osób zatrudniały przedsiębiorstwa duże – 9 162 osoby (66,0%). W analizowanym okresie można zauważyć dwa okresy ogólnie stabilnego poziomu zatrudnienia

nia (2004–2006), następnie bardzo dużego spadku w 2007 roku (o 8,0% w stosunku do roku poprzedniego), a w kolejnych latach dosyć zrównoważonego poziomu zatrudnienia – choć nadal ze stosunkowo niewielkimi spadkami. Wzrost poziomu zatrudnienia w podmiotach z kapitałem zagranicznym nastąpił tylko w dwóch okresach: w 2010 roku (o 0,6%) i w 2011 roku (o 5,4%). Wynika to zapewne z dużego spadku liczby przedsiębiorstw w latach 2004–2007 (szczególnie w 2007 roku).

Dominującą grupą podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim są mikroprzedsiębiorstwa – ich liczba w 2013 roku stanowiła aż 67,9% wszystkich podmiotów z kapitałem zagranicznym. Jednak ta grupa podmiotów nie była głównymi pracodawcami. Na koniec 2013 roku mikroprzedsiębiorstwa zatrudniały bowiem 428 osób, czyli zaledwie 3,1% pracujących w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego, podczas gdy – odgrywające tutaj największą rolę – duże przedsiębiorstwa, dawały zatrudnienie 9 162 osobom, czyli aż 66,0% ogółu pracowników w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim. Z kolei na średnie przedsiębiorstwa przypadały 3 135 osoby (udział w zatrudnieniu na poziomie 22,6%), a na małe 1 165 zatrudnionych (udział 8,4%).

Wykres 4. Liczba pracujących w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim według klas wielkości podmiotów (lata 2004–2013)

Źródło: dane GUS.

Na koniec 2013 roku w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym zatrudniających 10 i więcej osób pracowało 13 462 osób, co stanowiło 11,9% pracujących ogółem w przedsiębiorstwach regionu (zatrudniających 10 i więcej osób).

Liczba pracujących we wszystkich podmiotach województwa warmińsko-mazurskiego zatrudniających 10 i więcej osób wyniosła na koniec 2013 roku 127 532, z czego 10,5% stanowili zatrudnieni w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego (13 462 osób). W tym samym czasie stan zatrudnienia w przedsiębiorstwach bez udziału kapitału zagranicznego wyniósł 114 070 osób, czyli stanowił zdecydowaną większość. Wynika to oczywiście z liczebności

tej grupy podmiotów, która wprost przekłada się na jej dominującą pozycję pod względem liczby oferowanych miejsc pracy (na koniec 2013 roku liczba przedsiębiorstw bez udziału kapitału zagranicznego stanowiła 95,6% wszystkich podmiotów województwa). W całym analizowanym okresie, tj. w latach 2004–2013 udział zatrudnionych w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym wyniósł średniorocznie 12,3%, przy czym najwyższą wartość tego parametru (15,9%) odnotowano w 2005 roku.

Okazuje się więc, że w analizowanym okresie – podobnie jak w przypadku kształtowania się wartości kapitału podstawowego – na podmioty z udziałem kapitału zagranicznego przypadała znacznie większa część zatrudnionych niż mogłaby na to wskazywać sama tylko liczebność tej grupy przedsiębiorstw (w okresie 2004–2013 ich odsetek kształtował się na średniorocznym poziomie 12,3%). Ponadto można wskazać, że na koniec 2013 roku przeciętna liczba pracujących w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego była znacznie wyższa niż w przedsiębiorstwach bez udziału tego kapitału i wynosiła 144 osoby w porównaniu z 58 osobami w podmiotach bez kapitału zagranicznego. W całym okresie 2004–2013 przeciętnie przedsiębiorstwo z udziałem kapitału zagranicznego zatrudniało średnio prawie 2-krotnie więcej pracowników niż przedsiębiorstwo z wyłącznie polskim kapitałem. Jest to zapewne związane z relatywnie wysokim udziałem dużych przedsiębiorstw w tej grupie podmiotów, ale może też świadczyć o znacznej „intensywności zatrudniania”.

Biorąc pod uwagę przeciętny stan zatrudnienia oraz udział opisywanych podmiotów w kształtowaniu ogólnego poziomu zatrudnienia w regionie, można wskazać, że przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego – pomimo względnie niewielkiej ich liczby – są ważną grupą pracodawców w województwie warmińsko-mazurskim.

WYDATKI INWESTYCYJNE PRZEDSIĘBIORSTW Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

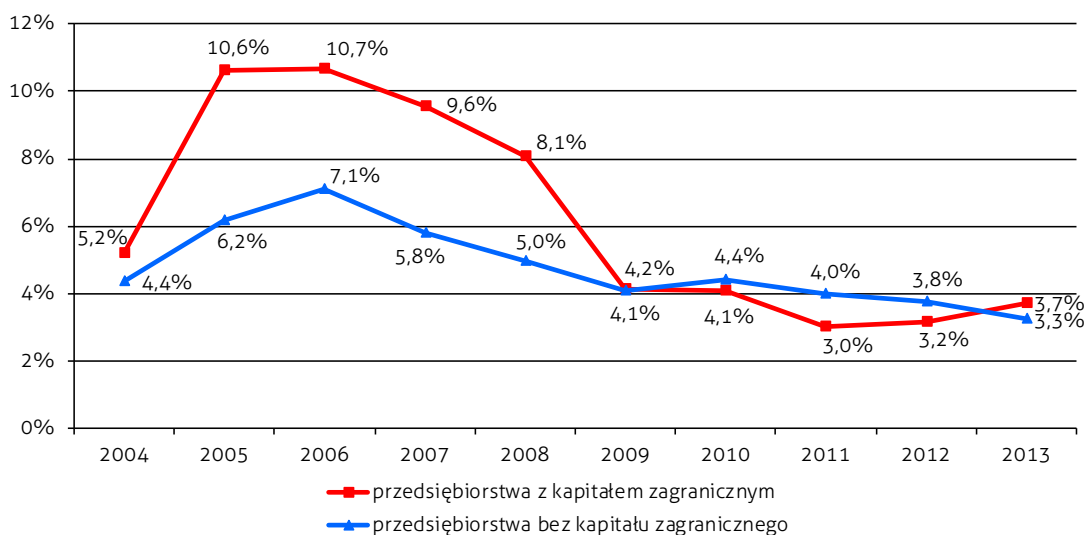
W latach 2004–2013 większość zlokalizowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego ponosiła wydatki inwestycyjne na pozyskanie środków trwałych – odsetek tych przedsiębiorstw dla analizowanego okresu wyniósł 83,5%. Wartość nakładów inwestycyjnych ogółem była przy tym równa 448,1 mln PLN rocznie, w tym wartość nakładów na pozyskanie nowych środków trwałych kształtowała się na średniorocznym poziomie 412,3 mln PLN. Największą aktywność inwestycyjną odnotowano w 2007 roku, kiedy to odsetek przedsiębiorstw ponoszących nakłady inwestycyjne wyniósł 92,7% (w tym roku inwestycje o łącznej wartości 659,8 mln PLN podjęły 102 przedsiębiorstwa). Wcześniej pod tym względem wyróżniał się rok 2006, w którym odsetek inwestujących podmiotów wyniósł 88,3%, z kolei najwyższą wartość nakładów inwestycyjnych w ciągu analizowanych lat odnotowano w 2005 roku – wyniosły one wówczas 740,1 mln PLN. W ostatnim roku analizy, czyli 2013, odsetek przedsiębiorstw ponoszących nakłady inwestycyjne wyniósł 79,4%, a całkowita wartość tych nakładów była równa 319,6 mln PLN, z czego 289,9 mln PLN (90,7%) stanowiły wydatki na nowe środki trwałe.

W latach 2004–2013 wartość nakładów inwestycyjnych na pozyskanie aktywów trwałych wszystkich podmiotów województwa warmińsko-mazurskiego (zatrudniających 10 i więcej osób) wyniosła łącznie 15 893 mln PLN, z czego na przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego przypadało 4 481,2 mln PLN, czyli 28,2%. W okresie 2004–2013 średnioroczny

udział nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez te przedsiębiorstwa kształtował się na poziomie 27,8%. Przeciętna wartość wydatków inwestycyjnych przypadających na jedno przedsiębiorstwo wynosiła przy tym 4,9 mln PLN rocznie w przypadku podmiotów z kapitałem zagranicznym i zaledwie 1,1 mln PLN w przypadku podmiotów bez tego kapitału – była ona zatem w ujęciu średniorocznym 4,5-krotnie wyższa w przypadku przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego.

W latach 2004–2013 przeciętny poziom intensywności inwestowania dla przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego (zatrudniających 10 i więcej osób) w województwie warmińsko-mazurskim kształtował się na poziomie 6% rocznie, co oznacza, że przeciętnie na jednostkę ich przychodów z całokształtu działalności przypadało średnio 0,06 jednostki nakładów inwestycyjnych na pozyskanie aktywów trwałych (na 1 mln PLN przychodów – 60 tys. PLN nakładów inwestycyjnych). Należy zauważyć, że wskaźnik intensywności inwestowania był w analizowanym okresie zdecydowanie wyższy w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego w porównaniu z podmiotami bez udziału tego kapitału – średnio 1,5-krotnie. Jedynie w okresie 2010–2012 kształtował się on na poziomie niższym, tj. 4,1%, 3,0% i 3,2% w porównaniu do 4,4%, 4,0% i 3,8% w przypadku przedsiębiorstw bez udziału kapitału zagranicznego, na co wpływ miał spadek wartości ponoszonych nakładów inwestycyjnych, który mógł wynikać ze skutków kryzysu finansowego na świecie i zwiększającej się obawy inwestorów w zakresie rozszerzania działalności oraz podejmowania nowych inwestycji w niepewnych warunkach.

Wykres 5. Intensywność inwestowania w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego i w przedsiębiorstwach bez udziału tego kapitału w województwie warmińsko-mazurskim (lata 2004–2013 – podmioty zatrudniające 10 i więcej osób)

Źródło: dane GUS.

Można zatem wskazać, że przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego są aktywne w zakresie prowadzonej działalności inwestycyjnej, pozytywnie wyróżniając się na tym tle z ogółu podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w regionie. Biorąc natomiast pod uwagę

liczbę przedsiębiorstw ponoszących nakłady inwestycyjne, wartość tych nakładów ogółem oraz w przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo, a także intensywność inwestowania można stwierdzić, że – pomimo względnie niewielkiej liczby – przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego stanowią ważną grupę inwestorów w województwie warmińsko-mazurskim.

PODSTAWOWE WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

W latach 2004–2013 wartość przychodów z całokształtu działalności w zlokalizowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego była dość zróżnicowana. Wartość ta rosła w latach 2007, 2010–2012, natomiast w pozostałych latach zauważyć można było kilkuprocentowy spadek. Średnioroczny przyrost wartości przychodów w latach 2004–2013 wyniósł przy tym 2,8%, co oznacza, że był znacznie wyższy (ponad 6-krotnie) od tempa przyrostu liczby przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w województwie. Wartość przychodów w 2004 roku wynosiła 7109,2 mln PLN, w 2010 roku była równa 6982,8 mln PLN, a w 2013 roku osiągnęła poziom 8544,4 mln PLN. Oznacza to, że w analizowanym okresie wartość przychodów osiąganych przez przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego wzrosła 1,2-krotnie, co świadczy o zwiększeniu skali działalności prowadzonej przez te podmioty. Zmianie wartości przychodów z całokształtu działalności towarzyszył analogiczny wzrost oraz spadek poziomu kosztów.

W latach 2004–2013 ponad 60% funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego wykazywała zysk brutto oraz zysk netto. W 2005 roku wartość zysku brutto osiągniętego przez przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym była równa 376,9 mln PLN, w 2010 roku wyniosła 453,7 mln PLN, a w 2013 roku 559,1 mln PLN. W przypadku zysku netto wielkości te kształtowały się odpowiednio na poziomie 282,3 mln PLN w 2004 roku, 378,5 mln PLN w 2010 roku i 440,9 mln PLN w 2013 roku. Można zatem mówić o powiększeniu wartości wyników finansowych przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, chociaż zauważyć należy, że wskaźniki rentowności obrotów (zarówno obrotów brutto, jak i netto) znacznie zmieniały się w analizowanym okresie, co wskazuje na zróżnicowanie opłacalności działalności. Istotne jest, że w okresie 2004–2007 wartości obydwu omawianych wskaźników były znacznie wyższe niż w latach 2008–2009 (przeciętna wartość wskaźnika obrotów brutto kształtowała się na poziomie 3,08%, a wskaźnika obrotów netto wynosiła 2,87%), w których to uległy znaczącemu obniżeniu (odpowiednio do średniorocznego poziomu 0,82% i 0,69%), by następnie znowu wzrosnąć w latach 2010–2013 (wynosząc w tym okresie odpowiednio 4,30% i 4,66%). Obniżenie rentowności obrotów – przy jednoczesnym utrzymywaniu się wskaźnika kosztów na względnie stałym poziomie – świadczyć może o dużym wpływie zmian, jakie zaszły zarówno w polskiej gospodarce (w szczególności w odniesieniu do wzrostu stopnia nasycenia rynku czy zaostrzenia konkurencji ze strony podmiotów krajowych), jak i na świecie (wskutek osłabienia popytu w efekcie kryzysu finansowego, co w szczególności widoczne było w latach 2008–2009), na wyniki działalności przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w województwie warmińsko-mazurskim.

W latach 2004–2013 średnioroczna wartość przychodów z całokształtu działalności w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego (zatrudniających 10 i więcej osób) była równa 7533,9 mln PLN, natomiast dla przedsiębiorstw bez udziału tego kapitału kształto-

wała się na średnim poziomie 28 326,1 mln PLN, czyli była niemal 4-krotnie wyższa. Różnica ta to niewątpliwie efekt przewagi liczebnej przedsiębiorstw krajowych bez udziału kapitału zagranicznego, których w analizowanym okresie było w województwie warmińsko-mazurskim blisko 14-krotnie więcej niż przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Wartość przychodów z całości działalności przypadająca na jedno przedsiębiorstwo była jednak w tym okresie przeciętnie ponad 3,5-krotnie wyższa w przypadku podmiotów z kapitałem zagranicznym. Z kolei poziom kosztów uzyskania przychodów był prawie 3-krotnie wyższy w przedsiębiorstwach bez udziału kapitału zagranicznego.

W przypadku przedsiębiorstw zatrudniających 10 i więcej osób udział podmiotów wykazujących zysk netto był w analizowanym okresie wyższy w grupie przedsiębiorstw krajowych bez udziału kapitału zagranicznego. Kształtował się on na średniorocznym poziomie 80,9% w porównaniu z 63,3% w przypadku przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Ponadto, wartość przeciętnych wyników finansowych netto była ponad 4-krotnie wyższa w grupie przedsiębiorstw bez kapitału zagranicznego – wynosiła ona 966,8 mln PLN w ujęciu rocznym, a dla przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym była równa 229,8 mln PLN. Uwzględniając jednak kształtowanie się wielkości wyników finansowych netto w przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo, okazuje się, że w przypadku podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego były one znacznie wyższe w całym analizowanym okresie (oprócz 2008 r.) niż w grupie przedsiębiorstw krajowych bez udziału tego kapitału. Przeciętna wartość wyniku finansowego netto przypadającego na jedno przedsiębiorstwo z udziałem kapitału zagranicznego wynosiła w analizowanym okresie 1,93 mln PLN wobec zaledwie 0,68 mln PLN w przypadku przedsiębiorstw bez kapitału zagranicznego. Sytuacja taka może wynikać z kilku przyczyn. Z jednej strony może być to efektem wysokiego udziału dużych podmiotów w grupie przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, a z drugiej strony z osiąganych relatywnie wysokich zysków przez tę grupę podmiotów. Jednak należy zaznaczyć, że nie potwierdzają tego w pełni wartości wskaźników rentowności obrotów netto, które w analizowanym okresie były bardzo zbliżone dla obu grup przedsiębiorstw (3,02% dla przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym i 3,44% dla przedsiębiorstw krajowych bez kapitału zagranicznego).

Na podstawie przeprowadzonej analizy można wskazać, że funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego zwiększają skalę prowadzonej działalności gospodarczej. Wartości osiąganych przez nie przychodów (stanowiące jedną z miar wielkości przedsiębiorstwa) rosną przy tym niewiele, ale szybciej niż liczba tych przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim. W porównaniu do podmiotów bez kapitału zagranicznego, w analizowanym okresie mniejsza część przedsiębiorstw z udziałem zagranicznym wykazywała zyski, jednak wartość wyniku finansowego netto przypadającego na jedno przedsiębiorstwo była wyższa w przypadku przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Sytuacja ta może wynikać m.in. ze stosunkowo dużego udziału dużych podmiotów w grupie przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego. Przeciętna rentowność obrotów była podobna w obu grupach przedsiębiorstw, chociaż z niewielką przewagą przedsiębiorstw bez kapitału zagranicznego (3,44% wobec 3,02%). Analizując jednak wartości wskaźnika w poszczególnych latach można zauważyć dużą jego zmienność, szczególnie w grupie podmiotów z kapitałem zagranicznym, co może wynikać z wcześniej wskazywanych konsekwencji kryzysu gospodarczego (szczególnie w latach 2008–2009) oraz wyższej intensywności inwestowania w tej grupie przedsiębiorstw.

Tabela 1. Podstawowe wyniki finansowe przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego na tle wszystkich przedsiębiorstw województwa warmińsko-mazurskiego (lata 2004–2013 – podmioty zatrudniające 10 i więcej osób)

Przedsiębiorstwa:	Lata									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Przychody z całokształtu działalności (mln PLN)									
z kapitałem zagranicznym	7109,2	6957,8	6556,9	6895,3	6820,9	6407,7	6982,8	9287,4	9776,6	8544,4
bez kapitału zagranicznego	20504,2	20152,6	22607,8	28162,5	29927,6	29054,6	30617,0	32860,5	34029,0	35345,4
ogółem	27613,4	27110,4	29164,7	35057,8	36748,5	35462,3	37599,8	42147,9	43805,6	43889,8
	Koszty uzyskania przychodów (mln PLN)									
z kapitałem zagranicznym	6657,4	6587,6	6502,6	6681,2	6876,9	6250,9	6575,9	9119,4	9458,6	8001,3
bez kapitału zagranicznego	19687,4	19347,4	21602,4	26616,9	28825,6	28020,7	29330,0	31614,3	32971,9	34091,1
ogółem	26344,8	25935,0	28105,0	33298,1	35702,5	34271,6	35905,9	40733,7	42430,5	42092,4
	Wynik finansowy netto (mln PLN)									
z kapitałem zagranicznym	372,6	277,8	23,1	322,1	-18,8	119,9	333,6	196,9	241,7	428,6
bez kapitału zagranicznego	698,1	684,4	862,9	1325,6	946,7	899,3	1122,7	1105,3	932,1	1091,1
ogółem	1070,7	962,2	886,0	1647,7	927,9	1019,2	1456,3	1302,2	1173,8	1519,7
	Liczba jednostek wykazujących zysk netto									
z kapitałem zagranicznym	89	69	76	75	69	73	70	69	69	57
bez kapitału zagranicznego	1129	1143	1190	1256	1250	1262	1216	1228	1218	1244
ogółem	1218	1212	1266	1331	1319	1335	1286	1297	1287	1301
	Wynik finansowy netto przypadający na jedno przedsiębiorstwo wykazujące zysk (mln PLN)									
z kapitałem zagranicznym	4,2	4,0	0,3	4,3	-0,3	1,6	4,8	2,9	3,5	7,5
bez kapitału zagranicznego	0,6	0,6	0,7	1,1	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	0,9
ogółem	0,9	0,8	0,7	1,2	0,7	0,8	1,1	1,0	0,9	1,2
	Wskaźnik rentowności obrotów netto (%)									
z kapitałem zagranicznym	5,24	3,99	0,35	4,67	-0,28	1,87	4,78	2,12	2,47	5,02
bez kapitału zagranicznego	3,40	3,40	3,82	4,71	3,16	3,10	3,67	3,36	2,74	3,09
ogółem	3,88	3,55	3,04	4,70	2,53	2,87	3,87	3,09	2,68	3,46

Źródło: dane GUS.

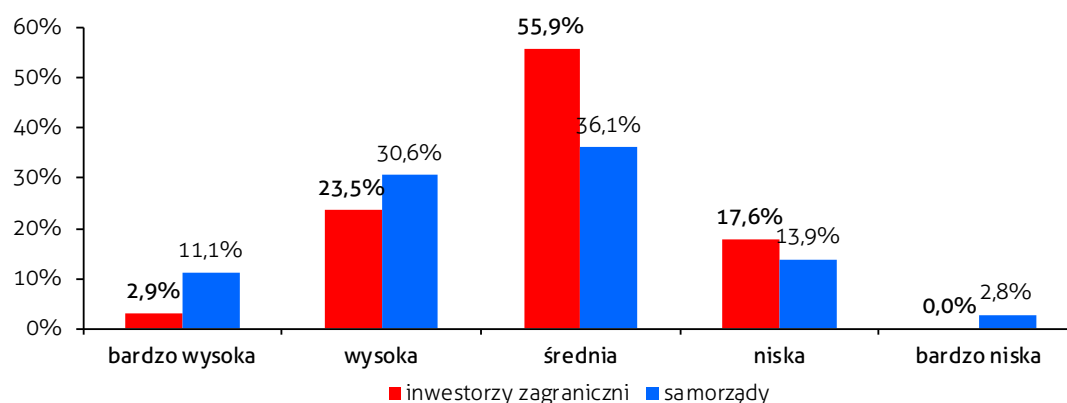
4.

CZYNNIKI ZACHĘCAJĄCE
I ZNIECHĘCAJĄCE DO DOKONANIA
INWESTYCJI NA TERENIE
WOJEWÓDZTWA
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
W ŚWIETLE OPINII PRZEDSIĘBIORSTW
I JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO

Ocena atrakcyjności inwestycyjnej ma charakter relatywny, ponieważ jest uwarunkowana postrzeganiem tego samego zjawiska przez różnych interesariuszy. Stąd też ocena atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych obszarów może być odmienna lub zbliżona. W świetle wyników przeprowadzonych badań struktura udzielonych odpowiedzi była podobna. Jednostki samorządu terytorialnego, jak i przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego najczęściej oceniały atrakcyjność województwa warmińsko-mazurskiego jako średnią (36% jednostek i blisko 56% przedsiębiorstw). W dalszej kolejności oceniono atrakcyjność inwestycyjną województwa jako wysoką, ocenę taką wystawiło 23,5% przedsiębiorców oraz 30,6% przedstawicieli gmin. Najmniej respondentów wyraziło opinie skrajne, jednak tylko samorządowcy stwierdzili, że atrakcyjność województwa dla inwestorów jest bardzo niska. Ważne jest, że żaden z inwestorów nie podzielił takiej opinii, chociaż 17,6% z nich stwierdziło, że atrakcyjność jest niska. Dostrzega się jednak, że ogólna ocena atrakcyjności inwestycyjnej regionu była wyższa w przypadku władz gminnych, w strukturze odpowiedzi udział ocen wysokich i bardzo wysokich miał zdecydowanie wyższe wartości niż w przypadku oceny dokonanej przez inwestorów.

Wykres 6. Ocena atrakcyjności inwestycyjnej województwa warmińsko-mazurskiego w opinii przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego

Źródło: wyniki badania.

Atrakcyjność inwestycyjna każdego regionu uwarunkowana jest wieloma czynnikami, które biorąc pod uwagę specyfikę regionu, a także rodzaj prowadzonej przez inwestora zagranicznego działalności mogą mieć różne znaczenie. Część z nich będzie bowiem zachęcała do podjęcia aktywności gospodarczej, natomiast pozostałe mogą sprawić, że działalność będzie podejmowana przez inwestorów niechętnie. Ocena czynników zachęcających do inwestowania na terenie województwa warmińsko-mazurskiego dokonana przez przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego generalnie była odmienna od opinii samorządowców. Obie grupy respondentów były zgodne jedynie we wskazaniu położenia geograficznego i stopy bezrobocia, jako najważniejszych czynników zachęcających do dokonania inwestycji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Usytuowanie regionu Warmii i Mazur, choć peryferyjne, umożliwia łatwy dostęp do dużego rynku zbytu położonego tuż za wschodnią granicą UE. Z kolei wysoka liczba osób pozostających bez pracy, którą charakteryzuje się to województwo, stwarza szanse znalezienia pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, przy niezbyt wygórowanych oczekiwaniach płacowych. Wśród inwestorów zagranicznych najbardziej uznanymi czynnikami zachęcającymi do inwestowania były czynniki zasobowo-kosztowe, takie jak: ceny nierucho-

mości (47,1%), kwalifikacje siły roboczej (44,1%), ceny wynajmu, dzierżawy (41,2% wskazań). Stosunkowo często inwestorzy zagraniczni wskazywali także wśród czynników zachęcających do inwestowania w województwie warmińsko-mazurskim atrakcyjność turystyczną i możliwość współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami (po 44,1%).

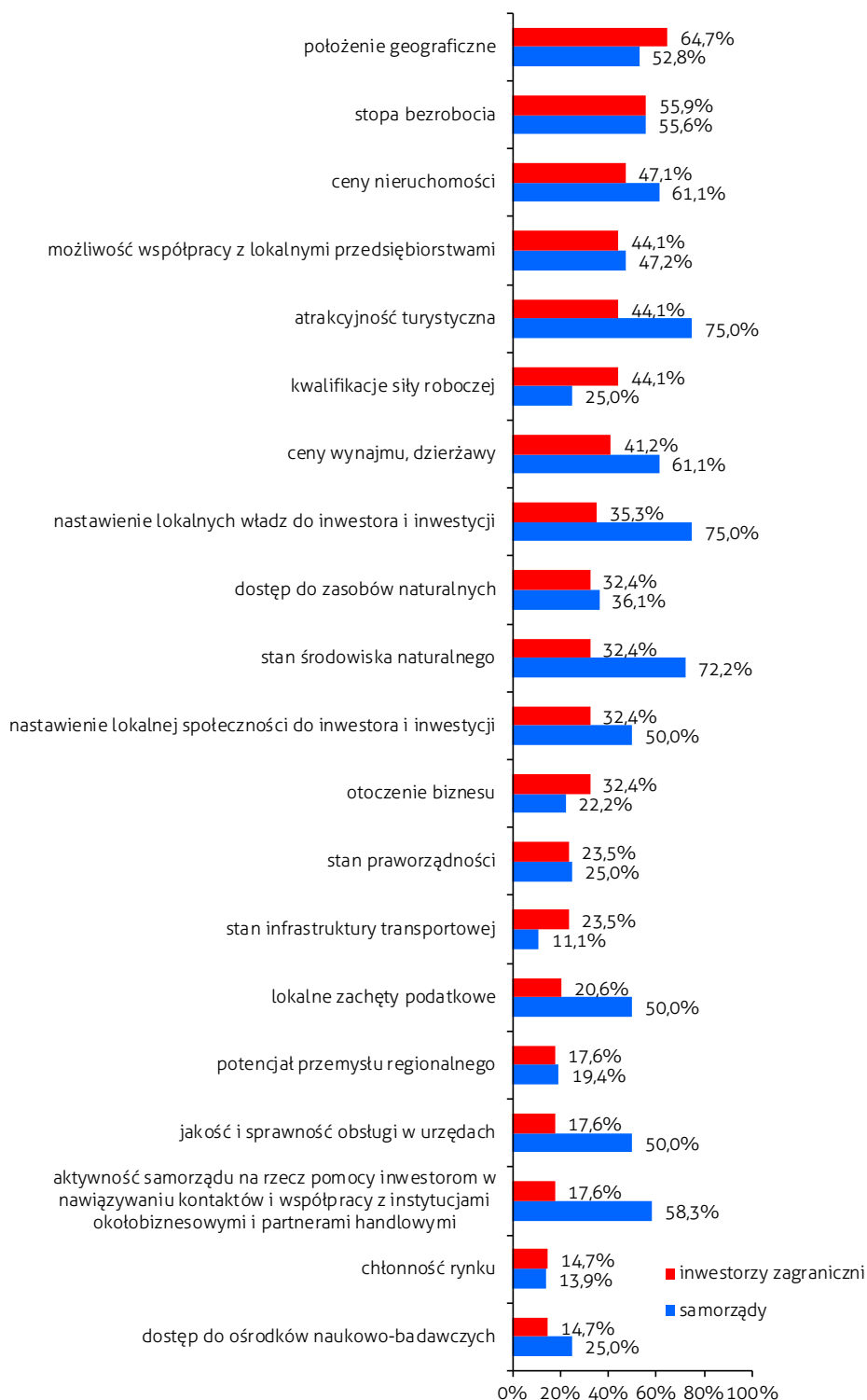
Interesujące jest, że przedsiębiorcy zdecydowanie mniejsze znaczenie przypisywali czynnikom, które w ocenie samorządów znalazły się wśród najważniejszych. Były to: nastawienie lokalnych władz do inwestora i inwestycji (wskazania samorządów 75,0%, przedsiębiorstw 35,3%), atrakcyjność turystyczna (75,0% samorządów, 44,1% przedsiębiorstw), stan środowiska naturalnego (72,2% samorządów, 32,4% przedsiębiorstw), aktywność samorządu na rzecz pomocy inwestorom w nawiązywaniu kontaktów i współpracy z instytucjami okołobiznesowymi i partnerami handlowymi (58,3% samorządów, 17,6% przedsiębiorstw). Należy również zwrócić uwagę na rozbieżne opinie w zakresie oceny jakości i sprawności obsługi w urzędach oraz lokalnych zachęt podatkowych. Aż połowa samorządów uznała te czynniki jako zachęcające do podejmowania inwestycji zagranicznych w regionie. Takiego samego zdania było tylko 17,6% przedsiębiorstw w przypadku jakości i sprawności obsługi oraz 20,6% – lokalnych zachęt podatkowych.

Podobnie, jak w przypadku czynników zachęcających do wyboru województwa warmińsko-mazurskiego jako miejsca dokonania inwestycji, wskazania samorządów i przedsiębiorstw dotyczące czynników zniechęcających wykazały w większości dużą rozbieżność. Jednak zarówno inwestorzy zagraniczni, jak i władze samorządowe na pierwszym miejscu wymieniali stan infrastruktury transportowej (61,1% samorządów, 50,0% przedsiębiorców), a na drugim – chłonność rynku (30,6% samorządów, 41,2% przedsiębiorstw). Niezadowolający stan infrastruktury transportowej w regionie, przejawiający się m.in. w słabo rozwiniętej sieci dróg, złym stanie technicznym nawierzchni dróg oraz ograniczonych środkach na ich modernizację, jest czynnikiem zniechęcającym nie tylko inwestorów zagranicznych, ale również inwestorów krajowych oraz obniżającym jakość życia lokalnych społeczności. Natomiast mała chłonność rynku wewnętrznego może wynikać z wysokiej stopy bezrobocia charakteryzującej region, co wpływa na niską siłę nabywczą lokalnej społeczności. Taka sytuacja zmusza inwestorów do poszukiwania nabywców towarów i usług poza województwem.

Wśród wskazań samorządów na kolejnych pozycjach wśród czynników zniechęcających do inwestycji uplasowały się: kwalifikacje siły roboczej i potencjał przemysłu regionalnego (po 30,6%). Z kolei najwięcej przedsiębiorców wskazało: jakość i sprawność obsługi w urzędach oraz lokalne zachęty podatkowe (po 41,2%). Następnymi pod względem liczby wskazań były aktywność samorządu na rzecz pomocy inwestorom w nawiązaniu kontaktów i współpracy z instytucjami okołobiznesowymi i partnerami handlowymi (35,3%), a dopiero na kolejnych miejscach – kwalifikacje siły roboczej (32,4%), otoczenie biznesu (32,4%), dostęp do ośrodków naukowo-badawczych (26,5%) i nastawienie władz lokalnych do inwestora i inwestycji (26,5%). Pomimo stosunkowo niskiej oceny otoczenia biznesu dokonanej przez inwestorów, pozytywny jest fakt, że w województwie warmińsko-mazurskim podejmowane są inicjatywy, z wykorzystaniem środków UE, zmierzające do usprawnienia funkcjonowania tej sfery.

Zaprezentowana struktura odpowiedzi wskazuje odmienne postrzeganie uwarunkowań prowadzenia biznesu przez inwestorów zagranicznych i władze samorządowe, w szczególności w obszarach dotyczących bezpośredniej aktywności samorządu w kształtowaniu warunków rozwoju przedsiębiorczości, tj. jakości i sprawności obsługi w urzędach, lokalnych zachęt podatkowych i nastawienia władz lokalnych do inwestora i inwestycji. Samoocena dokonana przez samorządowców jest wysoka, natomiast inwestorów dużo bardziej krytyczna, co ma swoje odzwierciedlenie w dużych dysproporcjach odsetka wskazań w ostatecznej ocenie, które wyniosły odpowiednio: 38,4; 30,1; 26,5 punktów procentowych.

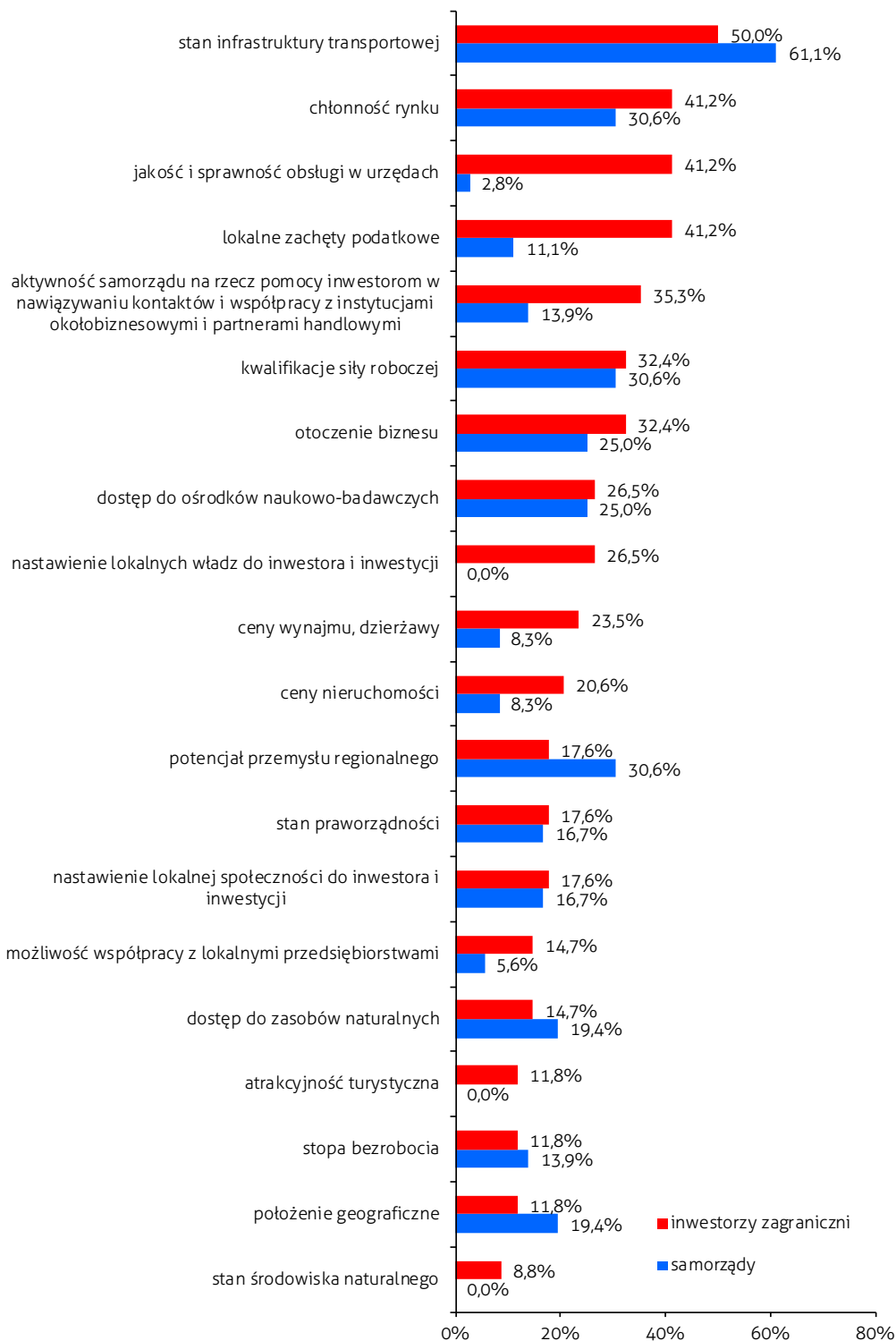
Wykres 7. Czynniki zachęcające do dokonania inwestycji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w opinii przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego

Uwagi: odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną opcję.

Źródło: wyniki badania.

Wykres 8. Czynniki zniechęcające do dokonania inwestycji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w opinii przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego

Uwagi: odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną opcję.

Źródło: wyniki badania.

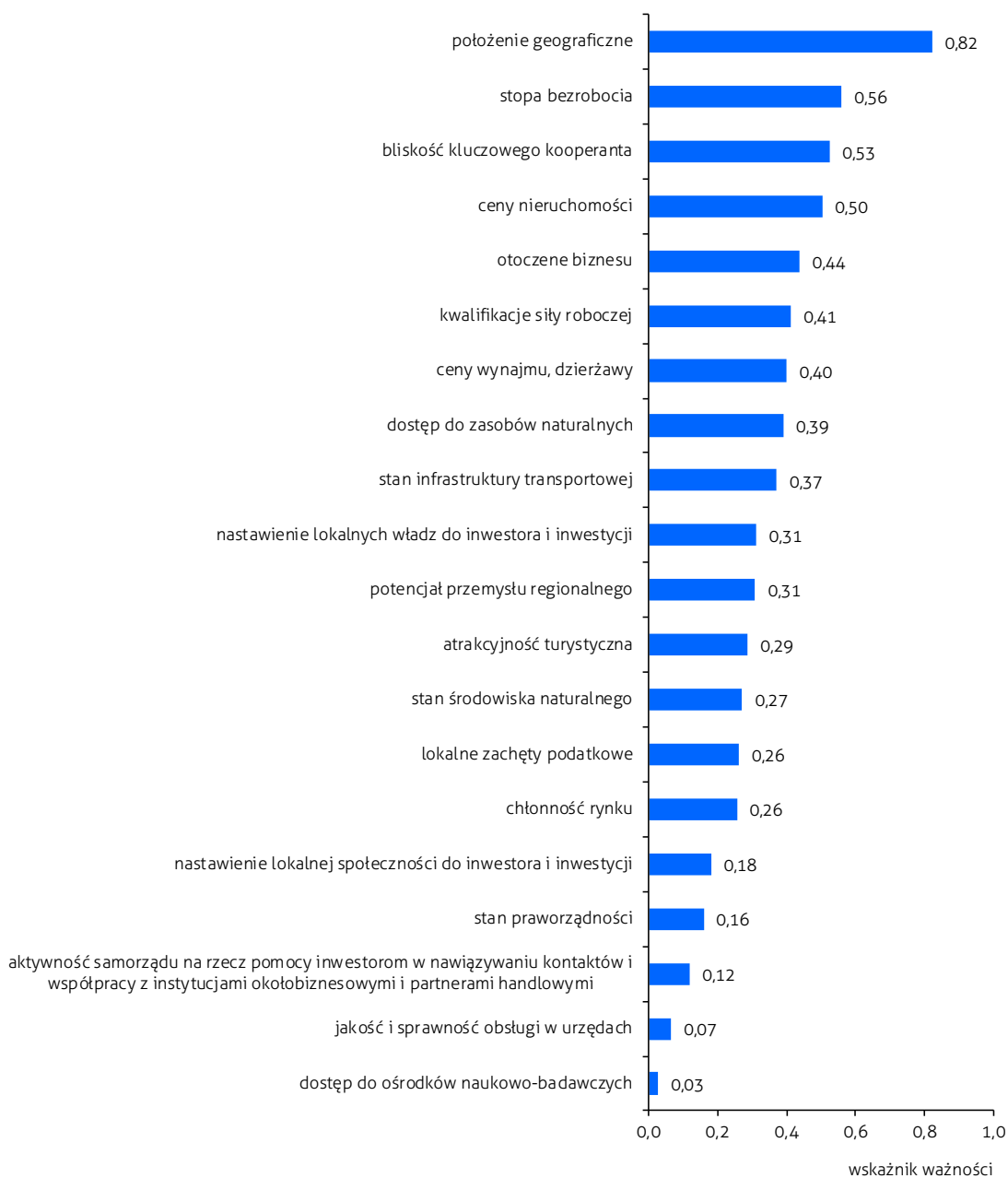
5.

DETERMINANTY WYBORU WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO- MAZURSKIEGO JAKO MIEJSCA LOKALIZACJI INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

W opinii inwestorów zagranicznych najistotniejszym czynnikiem, determinującym wybór województwa warmińsko-mazurskiego jako miejsca lokalizacji ich inwestycji było położenie geograficzne (wskaźnik ważności – 0,82) mogące wynikać z usytuowania w bezpośrednim sąsiedztwie Obwodu Kaliningradzkiego. Na drugim miejscu znalazła się stopa bezrobocia (0,56). Wysokie znaczenie zostało również przypisane bliskości kluczowego kooperanta (0,53), cenom nieruchomości (0,50) oraz otoczeniu biznesu (0,44). Cieszyć może wysoka ocena inwestorów nadana możliwościom znalezienia wykwalifikowanej siły roboczej w województwie (0,41), która wraz z dużą siecią potencjalnych kooperantów i dostawców, daje potencjał do dynamicznego rozwoju regionu. Ponadto, dla przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym ważnymi czynnikami były także ceny wynajmu, dzierżawy i dostęp do zasobów naturalnych, które uplasowały się odpowiednio na miejscu siódmym i ósmym. Na kolejnej pozycji inwestorzy zamieścili stan infrastruktury transportowej w województwie (0,37). Natomiast wśród najmniej ważnych czynników determinujących podjęcie inwestycji w województwie znalazły się: dostęp do ośrodków naukowo-badawczych (0,03), jakość i sprawność obsługi w urzędach (0,07) i aktywność samorządu na rzecz pomocy inwestorom w nawiązywaniu kontaktów i współpracy z instytucjami okołobiznesowymi i partnerami handlowymi (0,12). Niewielkie znaczenie w przyciąganiu kapitału zagranicznego do województwa zostało przypisane również stanowi praworządności (0,16), a także nastawieniu lokalnej społeczności do inwestora i inwestycji (0,18). Niepokoić może stosunkowo niska ocena czynnika związanego z chłonnością lokalnego rynku zbytu, ale pamiętać należy, iż ocena czynników rynkowych z reguły odnosi się do potencjału całej gospodarki kraju goszczącego, a nie województwa.

Wykres 9. Determinanty wyboru województwa warmińsko-mazurskiego jako miejsca lokalizacji inwestycji zagranicznych w opinii przedsiębiorstw

Uwagi: wartość liczbowa wskaźnika ważności została obliczona według formuły:

$$W = \frac{\sum_{i=1}^k n_i w_i}{k \cdot N}$$

gdzie: W – wskaźnik ważności; i – indeks oceny; n_i – liczba wskazań danego czynnika na i-tym miejscu; k – maksymalna ocena w skali od 1 do k (wskazanie kolejności czynników oznaczało przypisanie im ocen w odwrotnej kolejności); N – liczba respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie; w_i – ocena odpowiadająca miejscu czynnika i.

Źródło: wyniki badania.

6.

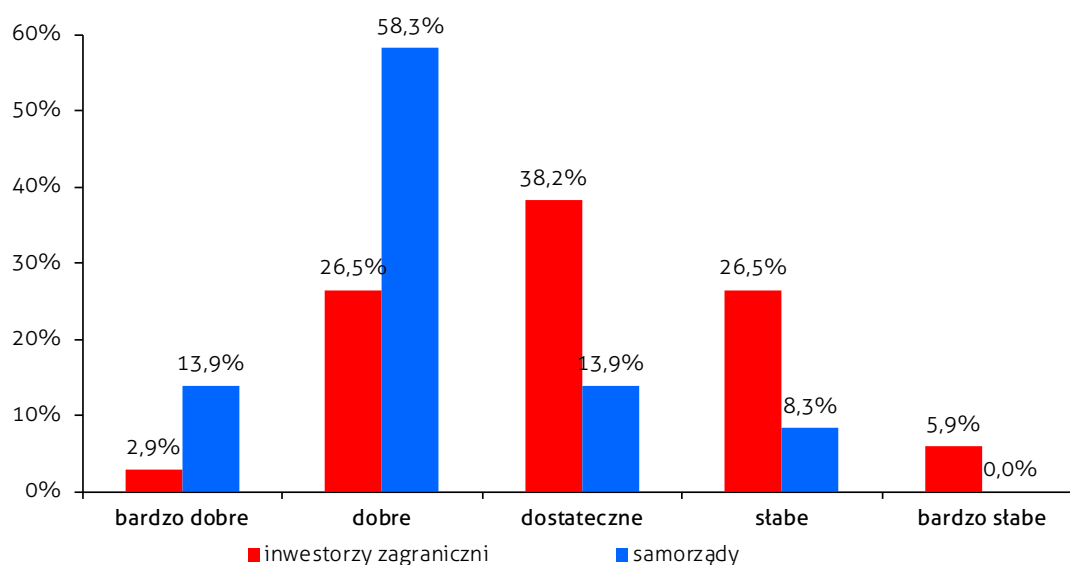
OCENA PRZYGOTOWANIA WŁADZ SAMORZĄDOWYCH WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO WSPÓŁPRACY Z PRZEDSIĘBIORSTWAMI Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

W przypadku oceny przygotowania władz samorządowych w województwie warmińsko-mazurskim do współpracy z przedsiębiorstwami z udziałem kapitału zagranicznego dostrzeżono odwrotną zależność w porównaniu do oceny atrakcyjności inwestycyjnej. O ile w przypadku oceny atrakcyjności opinie samorządowców i inwestorów zagranicznych były zgodne, o tyle w drugim przypadku widoczne są różnice. Samoocena przygotowania do współpracy z zagranicznymi przedsiębiorstwami dokonana przez przedstawicieli samorządu terytorialnego jest wysoka. Świadczy o tym struktura udzielonych odpowiedzi, z której wynika, że aż 58,3% badanych wystawiło sobie ocenę dobrą, a kolejne 13,9% – ocenę bardzo dobrą. W przypadku inwestorów zagranicznych dominowała ocena dostateczna – 38,2%, na kolejnym miejscu z tym samym udziałem wskazań znalazły się oceny dobra i słaba (po 26,5%). Niewątpliwie ocena dokonana przez inwestorów zagranicznych była bardziej krytyczna, ponieważ 5,9% oceniło samorządy pod względem ich przygotowania do współpracy jako bardzo słabe, a zaledwie 2,9% jako bardzo dobre.

W świetle konfrontacji przedstawionych ocen nie sposób nie zauważyć, iż samoocena jednostek dotycząca ich przygotowania do współpracy z przedsiębiorstwami z udziałem kapitału zagranicznego była zdecydowanie wyższa w stosunku do ocen samych przedsiębiorstw. Żaden samorząd nie wystawił sobie oceny bardzo słabej.

Wykres 10. Ocena przygotowania władz samorządowych województwa warmińsko-mazurskiego do współpracy z przedsiębiorstwami z udziałem kapitału zagranicznego w opinii przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego

Źródło: wyniki badania.

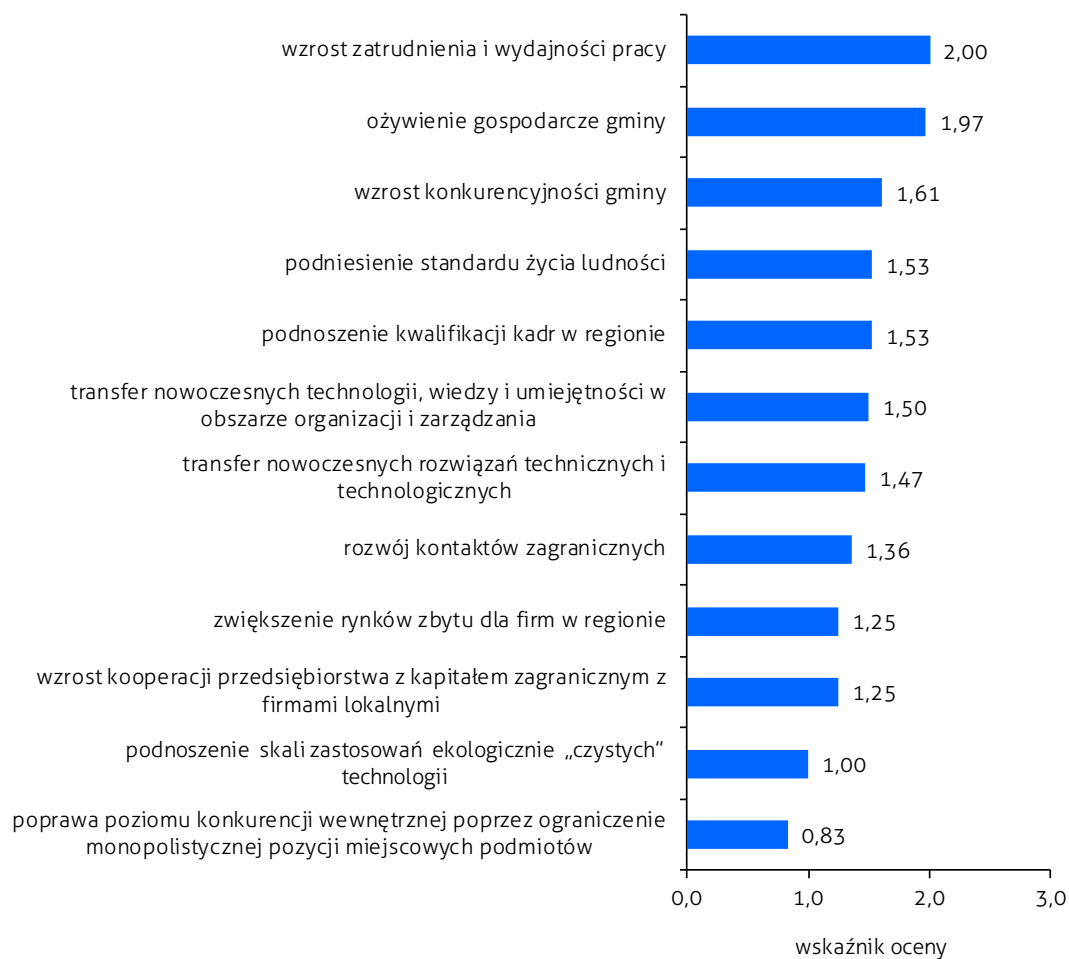
7.

ZNACZENIE BEZPOŚREDNICH INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Rozwój przedsiębiorczości, także tej z udziałem kapitału zagranicznego, niesie ze sobą określone konsekwencje. Mogą one z jednej strony być tożsame z korzyściami dla lokalnej gospodarki, z drugiej zaś niosą pewne zagrożenia. W badaniach poproszono o ocenę 12 potencjalnych korzyści, jakie mogą wynikać z funkcjonowania przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym na terenie gminy. Wśród pozytywnych efektów napływu inwestycji zagranicznych wskazywanych przez władze samorządowe z województwa warmińsko-mazurskiego na pierwszym miejscu znalazł się wzrost zatrudnienia i wydajności pracy (wskaźnik oceny – 2,0), a na drugim ożywienie gospodarcze gminy (1,97). Obecność przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym na terenie regionu jest zatem wiązana głównie z uzyskaniem korzyści w postaci silnych impulsów rozwojowych dla lokalnej gospodarki, w tym w szczególności tych, które odnoszą się do obszaru rynku pracy.

Wykres 11. Ocena korzyści, jakie w opinii jednostek samorządu terytorialnego przynosi gminom województwa działalność przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego

Uwagi: respondenci oceniali poszczególne czynniki, postępując się skalą: 3 – ocena wysoka, 2 – ocena średnia, 1 – ocena niska oraz 0 w przypadku, gdy wymieniony czynnik nie wystąpił. Wartość liczbową wskaźnika obliczono jako średnią arytmetyczną ważoną.

Źródło: wyniki badania.

Pozostałym korzyściom, wynikającym z działalności przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego na terenie województwa, przypisano oceny średnie (wartość wskaźnika oceny mieściła się w przedziale od 1,25 do 1,61). Najważniejszymi czynnikami w tej grupie okazały się w kolejności: wzrost konkurencyjności gminy, podniesienie standardu życia ludności, podniesienie kwalifikacji kadr w regionie, transfer nowoczesnych technologii, wiedzy i umiejętności w obszarze organizacji i zarządzania, transfer nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych, rozwój kontaktów zagranicznych, zwiększenie rynków zbytu dla firm w regionie. Najniższe oceny po stronie korzyści przypadły poprawie poziomu konkurencji wewnętrznej przez ograniczenie monopolistycznej pozycji miejscowych podmiotów (0,8) i podnoszeniu skali zastosowań ekologicznie „czystych” technologii (1,0).

Wyniki badania wskazują, że identyfikowanym przez jednostki samorządu terytorialnego korzyściom, związanym z napływem kapitału zagranicznego do województwa, towarzyszą również obawy i zagrożenia. Większość z wskazywanych w tym obszarze czynników została oceniona jako średnio ważna (syntetyczna ocena według wskaźnika mieściła się w przedziale od 1,03 do 1,47).

Wśród najważniejszych zagrożeń, jakie przynosi działalność przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego wskazywali: tworzenie silnej konkurencji dla lokalnych przedsiębiorstw, ryzyko związane z ustanowieniem lokalnego monopolu przez firmę zagraniczną i eliminację konkurencji, pogorszenie stanu środowiska naturalnego w wyniku wprowadzenia do kraju goszczącego „brudnych technologii” niemożliwych do stosowania w krajach macierzystych inwestorów, wykorzystanie silniejszej pozycji dla eksploatacji zasobów produkcyjnych regionu przyjmującego, przejmowanie miejscowych przedsiębiorstw dla pozyskania ich rynku, ryzyko stosowania nieuczciwej konkurencji w stosunku do firm lokalnych. Natomiast najmniejsze wagi przypisano takim zagrożeniom jak: ograniczenie zdolności rozwojowej miejscowych przedsiębiorstw poprzez osłabienie ich pozycji na rynku wewnętrznym oraz zmniejszenie dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania (konkurowanie mniejszym poziomem ryzyka) (waga – 0,94), transfer wysoko kwalifikowanej kadry lokalnej do central firm zagranicznych (0,94), osłabienie rodzimych wzorców kulturowych i tradycji (0,78), wzrost bezrobocia w wyniku zastosowania kapitałochłonnych technologii (0,75).

Wyniki badań pozwalają stwierdzić, że w opinii władz samorządowych napływ kapitału zagranicznego kojarzony jest zdecydowanie częściej z szansami niż zagrożeniami dla lokalnej gospodarki.

Wykres 12. Ocena zagrożeń, jakie w opinii jednostek samorządu terytorialnego przynosi gminom województwa działalność przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego

Uwagi: respondenci oceniali poszczególne czynniki, posługując się skalą: 3 – ocena wysoka, 2 ocena – średnia, 1 – ocena niska oraz 0 w przypadku, gdy wymieniony czynnik nie wystąpił. Wartość liczbową wskaźnika oceny obliczono jako średnią arytmetyczną ważoną.

Źródło: wyniki badania.

8.

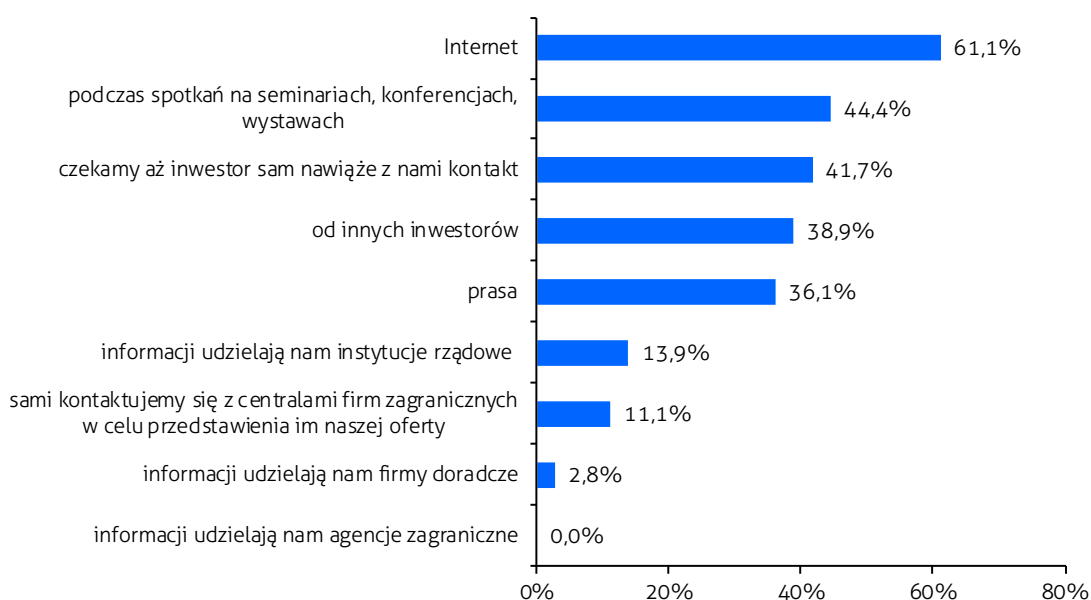
AKTYWNOŚĆ JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WOJEWÓDZTWA
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
NA RZECZ POZYSKIWANIA
KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

Jednostki samorządu terytorialnego z województwa warmińsko-mazurskiego podejmują różne działania w celu pozyskania inwestorów zewnętrznych. Wykorzystują do tego różne źródła informacji. Nie dziwi fakt, że w erze gospodarki informacyjnej najczęściej wskazywanym źródłem informacji o potencjalnych inwestorach zagranicznych jest Internet (61,1%). Takduże znaczenie Internetu, wynika z faktu, że jest to źródło ogólnodostępne, a zdobycie informacji w nim zawartych nie wymaga żadnych szczególnych działań.

Rzadziej wybierane były źródła, do których dostęp wymaga zdecydowanie aktywnej postawy samorządów. Świadczy o tym niższy udział jednostek podejmujących wysiłki zdobywania informacji o potencjalnych inwestorach zagranicznych podczas spotkań na seminariach, konferencjach i wystawach (44,4%). Stosunkowo wysoki był odsetek jednostek samorządu, które wykorzystywały informacje uzyskane od innych inwestorów zagranicznych (38,9%). Znacznie mniej jednostek korzystało z takich źródeł, jak: instytucje rządowe (13,9%), bezpośredni kontakt z przedsiębiorstwami zagranicznymi (11,1%), firmy doradcze (2,8%). Żaden samorząd wśród źródeł informacji o potencjalnych inwestorach zagranicznych nie wskazał agencji zagranicznych. Warto zwrócić uwagę, że pozyskiwanie informacji o potencjalnych inwestorach zagranicznych ze wskazanych źródeł wymaga mniejszego lub większego zaangażowania jednostek samorządu terytorialnego, rokuje natomiast znacznie większym prawdopodobieństwem pozytywnego rezultatu niż oczekiwanie na inwestora, który sam nawiąże kontakt. Stąd duży niepokój budzi fakt, iż 41,7% respondentów czekało na inicjatywę ze strony inwestora, w celu nawiązania kontaktu z gminą. Na szczęście w przypadku większości z nich biernemu oczekiwaniu towarzyszyły także formy aktywnego poszukiwania informacji o potencjalnych inwestorach z zagranicy.

Wykres 13. Źródła informacji o potencjalnych inwestorach zagranicznych jednostek samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego

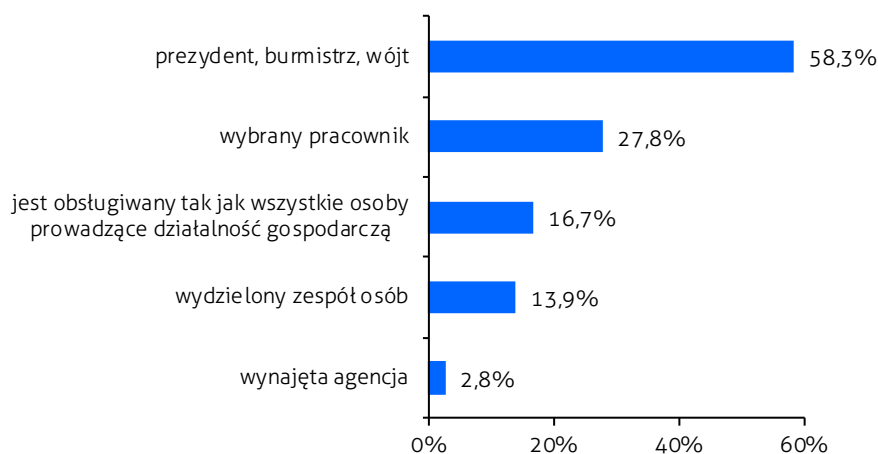

Uwagi: odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną opcję.

Źródło: wyniki badania.

W świetle wyników przeprowadzonych badań osobą odpowiedzialną za obsługę inwestorów zagranicznych w jednostkach samorządowych województwa warmińsko-mazurskiego jest najczęściej prezydent, burmistrz, wójt (58,3%). 27,8% samorządów wskazało, że obsługę inwestora zagranicznego powierza pracownikowi, którego zakres obowiązków obejmuje tego typu zadania. W przypadku 16,7% badanych gmin, inwestor taki jest obsługiwany w taki sam sposób, jak inne osoby prowadzące działalność gospodarczą, a 13,9% – przez zespół osób wydzielony do wykonywania zadań związanych z obsługą inwestorów zagranicznych. Tylko 2,8% badanych gmin korzysta z usług wynajętej agencji. Taki stan rzeczy może wynikać z wielu przyczyn. Z jednej strony tworzenie w strukturze organizacyjnej gminy odrębnych jednostek obsługujących inwestorów zagranicznych jest np. nieuzasadnione ekonomicznie, generowałoby bowiem dodatkowe koszty, przy ograniczonym budżecie. Ponadto stosunkowo nieliczna grupa zagranicznych inwestorów funkcjonujących na terenie poszczególnych gmin powoduje, że nie istnieje taka konieczność. Z drugiej zaś strony działalność w gminie wyspecjalizowanych jednostek obsługujących przedsiębiorców zagranicznych może przyczyniać się do kształtowania lepszego wizerunku gminy, rzeczywistej sprawniejszej obsługi i w ten sposób zachęcać kolejnych inwestorów z zagranicy do prowadzenia biznesu na terenie gminy.

Wykres 14. Agendy (podmioty) odpowiedzialne za obsługę inwestorów zagranicznych w urzędach gmin województwa warmińsko-mazurskiego

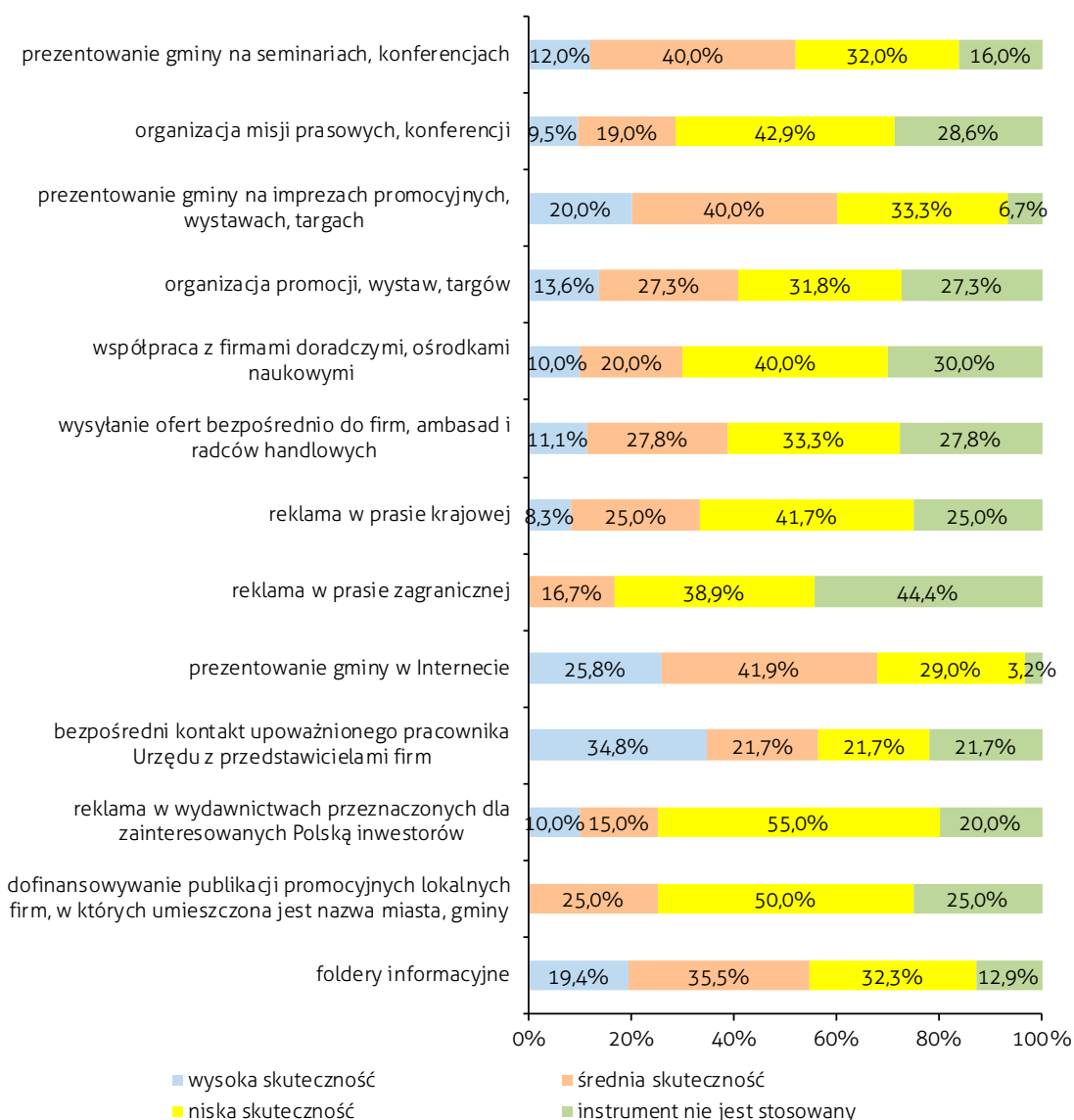
Uwagi: odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną opcję.

Źródło: wyniki badania.

Zbiór instrumentów stosowanych przez gminy w celu ich promocji wśród zagranicznych inwestorów jest różnorodny. W badanych gminach najczęściej wykorzystuje się foldery informacyjne, prezentowanie gminy w Internecie (po 31 wskazań), a także prezentowanie gminy na imprezach promocyjnych, targach, wystawach (30 wskazań). Najbardziej stosowanymi instrumentami są: wysyłanie ofert bezpośrednio do firm, ambasad i radców handlowych oraz reklama w prasie zagranicznej (po 18 wskazań). Stosowanie przez gminę określonego zestawu instrumentów służących promocji gminy może być uwarunkowane subiektywną oceną ich skuteczności. W opinii przedstawicieli lokalnych władz samorządowych najwyższą skutecznością cha-

rakteryzuje się bezpośredni kontakt upoważnionego pracownika Urzędu z przedstawicielami firm (34,8%), następnie prezentowanie gminy w Internecie (25,8%) i podczas imprez promocyjnych, wystaw, targów (20,0%). Z kolei za działania promocyjne nieprzynoszące pożądanych efektów uznano zamieszczanie reklamy w prasie zagranicznej (44,4%). Niedoceniona została również współpraca z firmami doradczymi i ośrodkami naukowymi, w tym przy przypadku 30% uznało ją za nieskuteczną, a tylko 10,0% za wysoce skuteczną. Wśród nieskutecznych instrumentów w ocenie przedstawicieli władz lokalnych znalazły się także organizacja przez gminę promocji, wystaw, targów (27,3%).

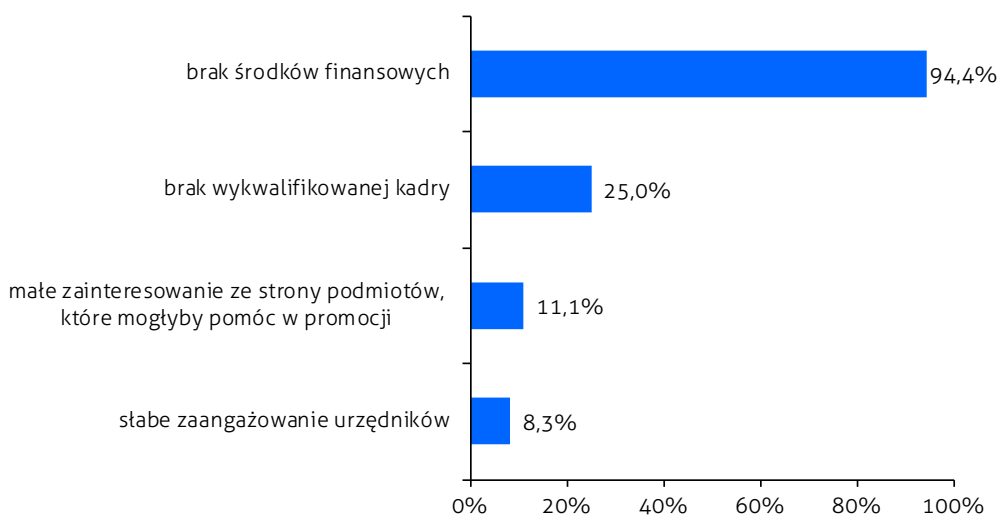
Wykres 15. Skuteczność instrumentów promocji gmin województwa warmińsko-mazurskiego stosowanych przez jednostki samorządu terytorialnego

Źródło: wyniki badania.

Przeszkodą skutecznej promocji gmin z województwa wśród inwestorów zagranicznych, podobnie jak wielu innych form aktywności, jest brak wystarczających środków finansowych. Odpowiedź taką zaznaczyło aż 94,4% przedstawicieli badanych gmin. Znacznie mniej podmiotów objętych badaniem upatrywało przyczyn uniemożliwiających prowadzenie skutecznej promocji w innych czynnikach. Jedynie co czwarta jednostka uznała, że barierę skutecznej promocji stanowił brak wykwalifikowanej kadry. Z kolei 11,1% samorządów wskazało na małe zainteresowanie ze strony podmiotów mogących pomóc w działaniach promocyjnych. Zaledwie 8,3% jednostek samorządowych upatrywało przeszkód skutecznej promocji wewnątrz organizacji, wskazując na słabe zaangażowanie urzędników.

Wykres 16. Przeszkody skutecznej promocji gmin województwa warmińsko-mazurskiego według jednostek samorządu terytorialnego

Uwagi: odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną opcję.

Źródło: wyniki badania.

9.

OCENA SKUTECZNOŚCI INSTRUMENTÓW STOSOWANYCH PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA RZECZ PODNOSZENIA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ

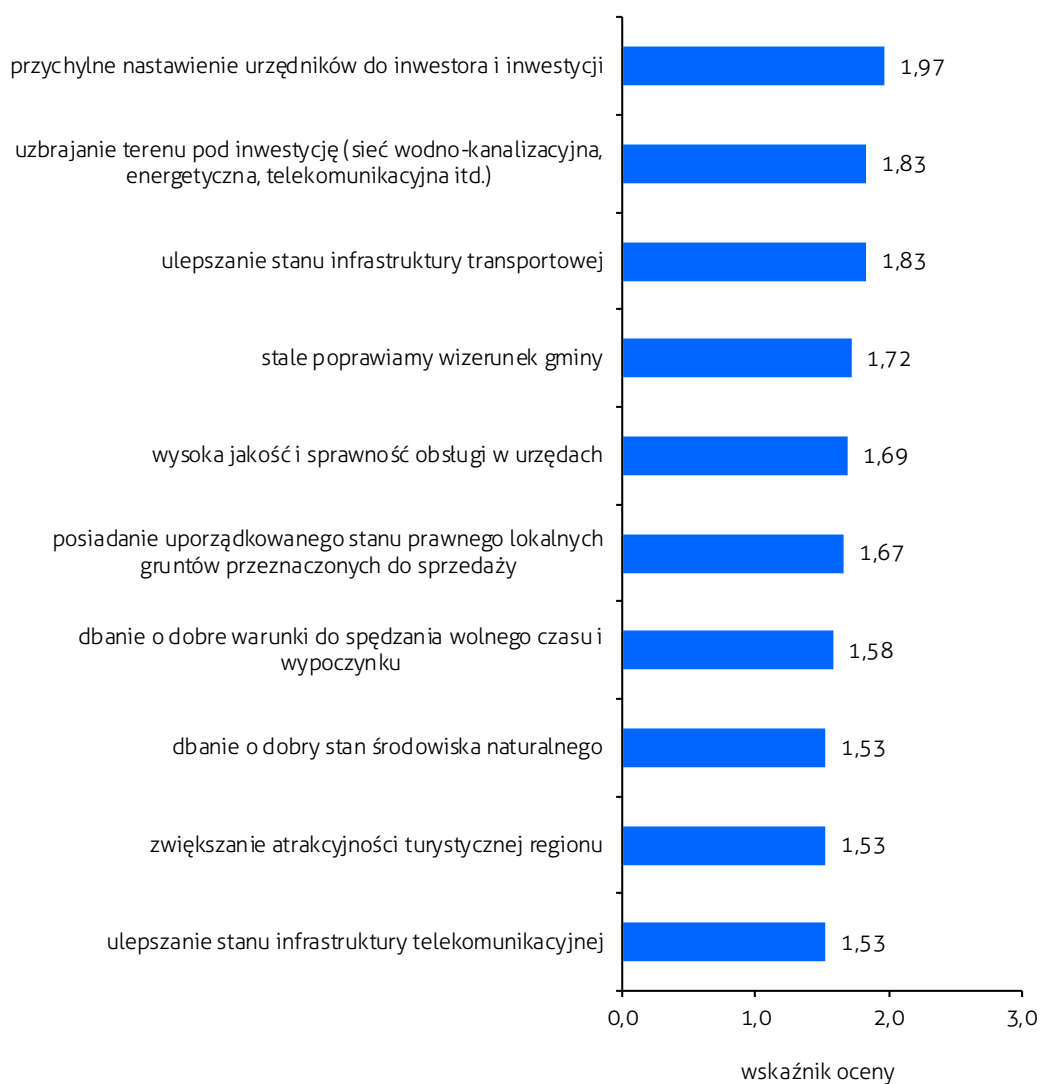
Gminy dostrzegając korzyści wynikające z funkcjonowania przedsiębiorstw, m.in. z udziałem kapitału zagranicznego, na ich obszarze starają się podnosić swoją atrakcyjność inwestycyjną. Jednak mają do tej kwestii różne podejście. W badanej grupie gmin aż 30 spośród 36 uznało, że instrumentem poprawy atrakcyjności inwestycyjnej jest przychylnie nastawienie urzędników do inwestora i inwestycji. Instrument ten uzyskał także najwyższą wagę – 2,0, spośród wszystkich wariantów odpowiedzi. Przychylnemu nastawieniu samorządu do inwestora i inwestycji powinna towarzyszyć wysoka jakość i sprawność obsługi w urzędach, jednak ten instrument uplasował się pod względem wagi dopiero na piątym miejscu wśród dziesięciu ocenianych. Świadczyć to może o relatywnie niskim uprzączeniu posiadanej przez samorządy wiedzy na ten temat.

Badane jednostki upatrywały wysokiej skuteczności stosowanych instrumentów poprawy atrakcyjności inwestycyjnej województwa tworzące tzw. grupę czynników „twardych”, mających na celu ulepszenie posiadanych zasobów, w tym zwłaszcza uzbrajania terenu pod inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, energetyczną czy telekomunikacyjną (1,83), bez której trudno w XXI wieku zainteresować daną lokalizacją potencjalnego przedsiębiorcę. W tej grupie badane jednostki wskazały również infrastrukturę transportową (także drugie miejsce; wskaźnik oceny 1,83), kluczową dla wielu inwestorów ze względu na szybkość, jakość i koszty zaopatrzenia i dystrybucji swoich towarów i usług.

Jako skuteczne instrumenty podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu badane jednostki wskazywały ponadto: stałe poprawianie wizerunku gminy (1,72), posiadanie uporządkowanego stanu prawnego lokalnych gruntów przeznaczonych do sprzedaży (1,67). Na kolejnych miejscach uplasowały się: dbanie o dobre warunki spędzania czasu wolnego i wypoczynku (1,58), dbanie o dobry stan środowiska naturalnego (1,53) oraz zwiększanie atrakcyjności turystycznej regionu (1,53). Ocena tych instrumentów jako istotnych dla podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej regionu oznacza zrozumienie, iż dla inwestorów obok względów kosztowych i logistycznych, w dobie coraz powszechniejszej świadomości ekologicznej różnych grup interesariuszy, ważne są aspekty dotyczące ochrony środowiska naturalnego i jego jakości. Z kolei atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną można traktować jako dodatkowy istotny atrybut sprzyjający podejmowaniu przez inwestorów zagranicznych decyzji o ulokowaniu projektu inwestycyjnego na danym terenie.

Ze specyfiki podejmowanych w regionie inwestycji wynika, że najmniejsze znaczenie w poprawie atrakcyjności inwestycyjnej z punktu widzenia przedstawicieli lokalnych władz samorządowych mają w przypadku budowy nowej fabryki udostępnianie bezpłatnie pomieszczeń biurowych do czasu „rozruchu” inwestycji (0,3) i zabieganie o lokalizację na terenie gminy ośrodków naukowo-badawczych (0,5). Te instrumenty, jak również pomoc w opracowaniu planów zabudowy, projektów architektonicznych w przypadku budowy nowej fabryki, oferowanie darmowej porady prawnej dla inwestorów, którzy chcą podjąć działalność na danym terenie oraz propozycja udziału w kosztach uzbrojenia gruntu były najrzadziej wskazywane jako wykorzystywane.

Wykres 17. Ocena skuteczności instrumentów podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej stosowanych przez gminy województwa warmińsko-mazurskiego w opinii jednostek samorządu terytorialnego

Uwagi: jednostki samorządu terytorialnego dokonały oceny skuteczności poszczególnych instrumentów poprzez przypisanie konkretnemu instrumentowi odpowiedniej wagi: 3 – bardzo skuteczny, 2 – skuteczny, 1 – istotny, 0 – nieistotny. Wartość liczbową wskaźnika oceny obliczono jako średnią arytmetyczną ważoną.

Źródło: wyniki badania.

10.

OCENA WSPARCIA INSTYTUCJI
RZĄDOWYCH, SAMORZĄDOWYCH
I OTOCZENIA BIZNESU
NA RZECZ POZYSKIWANIA
INWESTORÓW Z ZAGRANICY
ORAZ PROWADZENIA PRZEZ NICH
DZIAŁALNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE
WARMIŃSKO-MAZURSKIM

Jednostki samorządu terytorialnego w podejmowanych działaniach na rzecz pozyskania inwestorów z zagranicy na swój obszar mają potencjalnie możliwość korzystania z pomocy wielu instytucji. Wyniki badania wskazały, że spośród instytucji, których zadania dotyczą wspierania przedsiębiorczości, jednostki samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego najwyżej oceniły pomoc udzieloną przez specjalne strefy ekonomiczne. Prawie 7% respondentów określiło jej poziom jako bardzo dobry, a 31% jako dobry. W grupie podmiotów, które otrzymały najwięcej ocen „bardzo dobra” znalazło się natomiast Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów¹ (COliE, 17,2% wskazań) oraz Urząd Marszałkowski (13,8%). Stosunkowo wysoko i na podobnym poziomie zostały ocenione inne instytucje samorządowe: Urząd Wojewódzki, Urząd Gminy i Urząd Miasta, przy czym zarówno Urząd Gminy, jak i Urząd Miasta otrzymały 8,3% ocen bardzo dobrych i 8,3% ocen dobrych. W przypadku Urzędu Wojewódzkiego nie odnotowano ocen bardzo dobrych, a udział dobrych wyniósł 19,2%. Wyraźnie niżej została oceniona pomoc świadczona przez instytucje szczebla centralnego, w tym ministerstwa i ambasady RP.

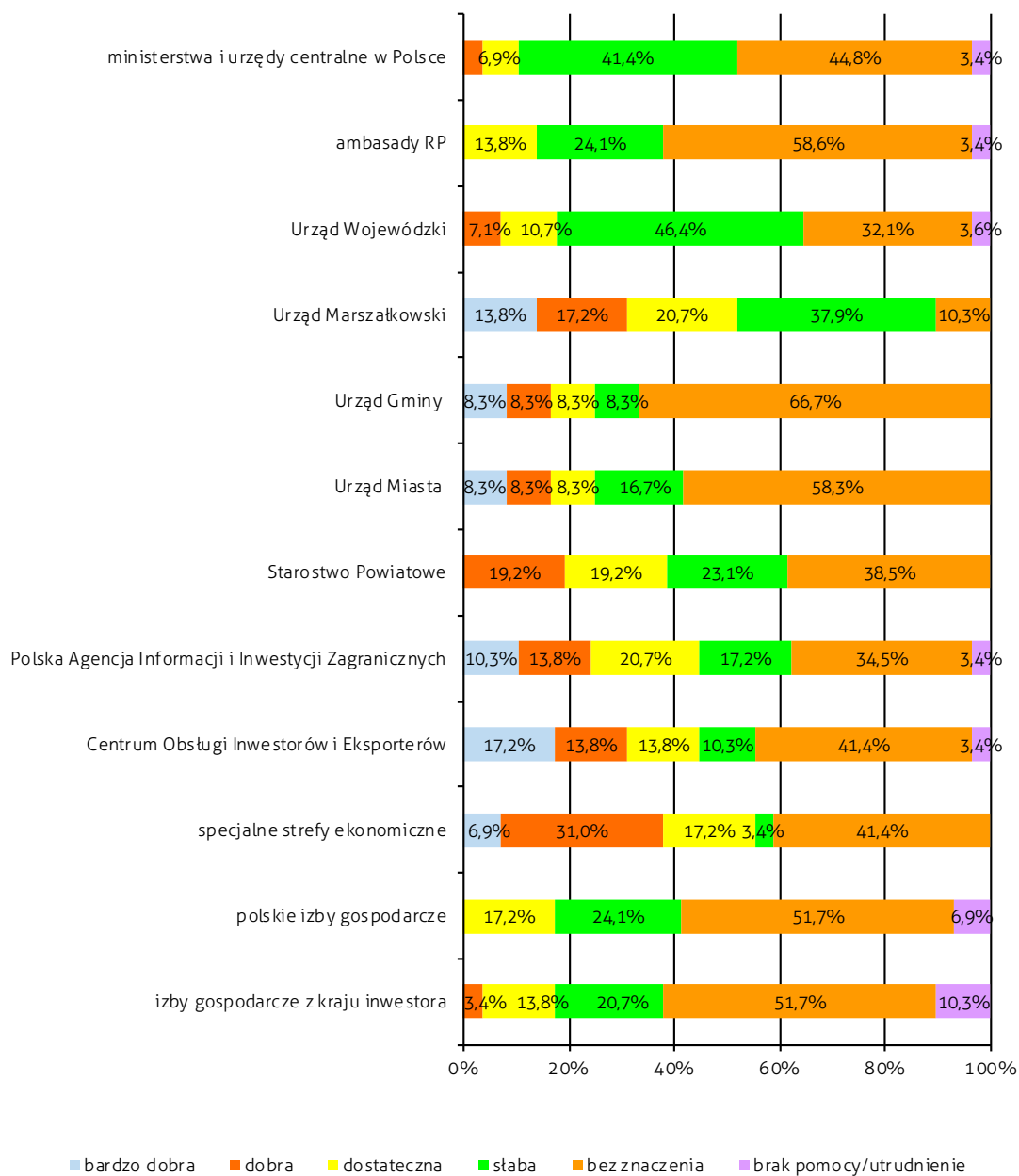
Należy jednak podkreślić, że niezależnie od tego jakie instytucje podlegały ocenie, zdecydowana większość ankietowanych jednostek oceniała ich pomoc na rzecz przyciągania inwestorów jako słabą lub bez znaczenia. W przypadku siedmiu instytucji dostrzeżono także brak pomocy z ich strony, kwestia ta nie dotyczyła Urzędu Marszałkowskiego, Urzędu Gminy, Urzędu Miasta, Starostwa Powiatowego i specjalnych stref ekonomicznych. Dla wszystkich ocenianych instytucji odsetek wskazań trzech negatywnych ocen wahał się w przedziale od ponad 48% do prawie 90%.

Szczególnie ważnym aspektem opisywanej części badania są wyniki uwzględniające odpowiedzi przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zlokalizowanych na obszarze województwa. Dokonały one oceny pomocy, jaką zaoferowały instytucje przed i po rozpoczęciu przez nie działalności w Polsce.

Jak wynika z badania, w zdecydowanej większości ankietowane przedsiębiorstwa wyraziły opinię, że wsparcie instytucji rządowych, samorządowych i otoczenia biznesu okazane inwestorom przed podjęciem działalności gospodarczej w województwie warmińsko-mazurskim nie miało znaczenia. Było to szczególnie widoczne w odniesieniu do Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów oraz innych podmiotów otoczenia biznesu (polskich i zagranicznych izb gospodarczych). Odsetek takich wskazań mieścił się w przedziale od 73,1% do ponad 83%. Biorąc pod uwagę oceny „bardzo dobra” i „dobra” można wskazać, że inwestorzy najwyżej oceniali pomoc Urzędu Miasta i Urzędu Wojewódzkiego oraz instytucji rządowych (ministerstw i urzędów centralnych, ambasad RP).

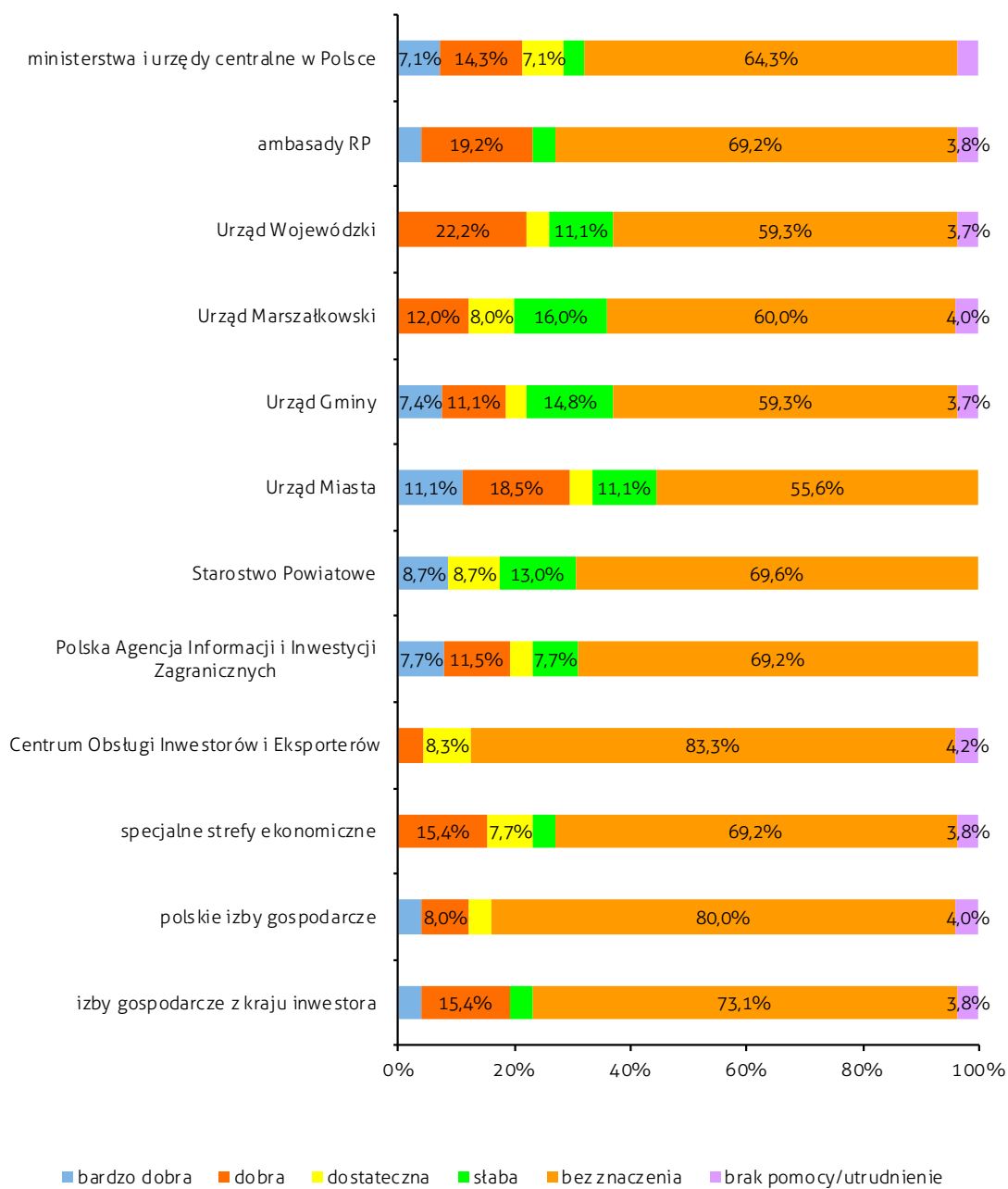
¹ w województwie warmińsko-mazurskim zadania dotyczące pozyskiwania i obsługi inwestorów oraz eksporterów są podzielone pomiędzy COiE i COI, z czego kwestie związane z inwestorami odnoszą się głównie do zadań COI

Wykres 18. Ocena pomocy instytucji rządowych i samorządowych oraz otoczenia biznesu na rzecz pozyskania inwestorów zagranicznych w ocenie jednostek samorządu terytorialnego

Źródło: wyniki badania.

Wykres 19. Ocena udzielonego wsparcia inwestorom zagranicznym przez instytucje rządowe, samorządowe i otoczenia biznesu przed rozpoczęciem działalności w województwie warmińsko-mazurskim

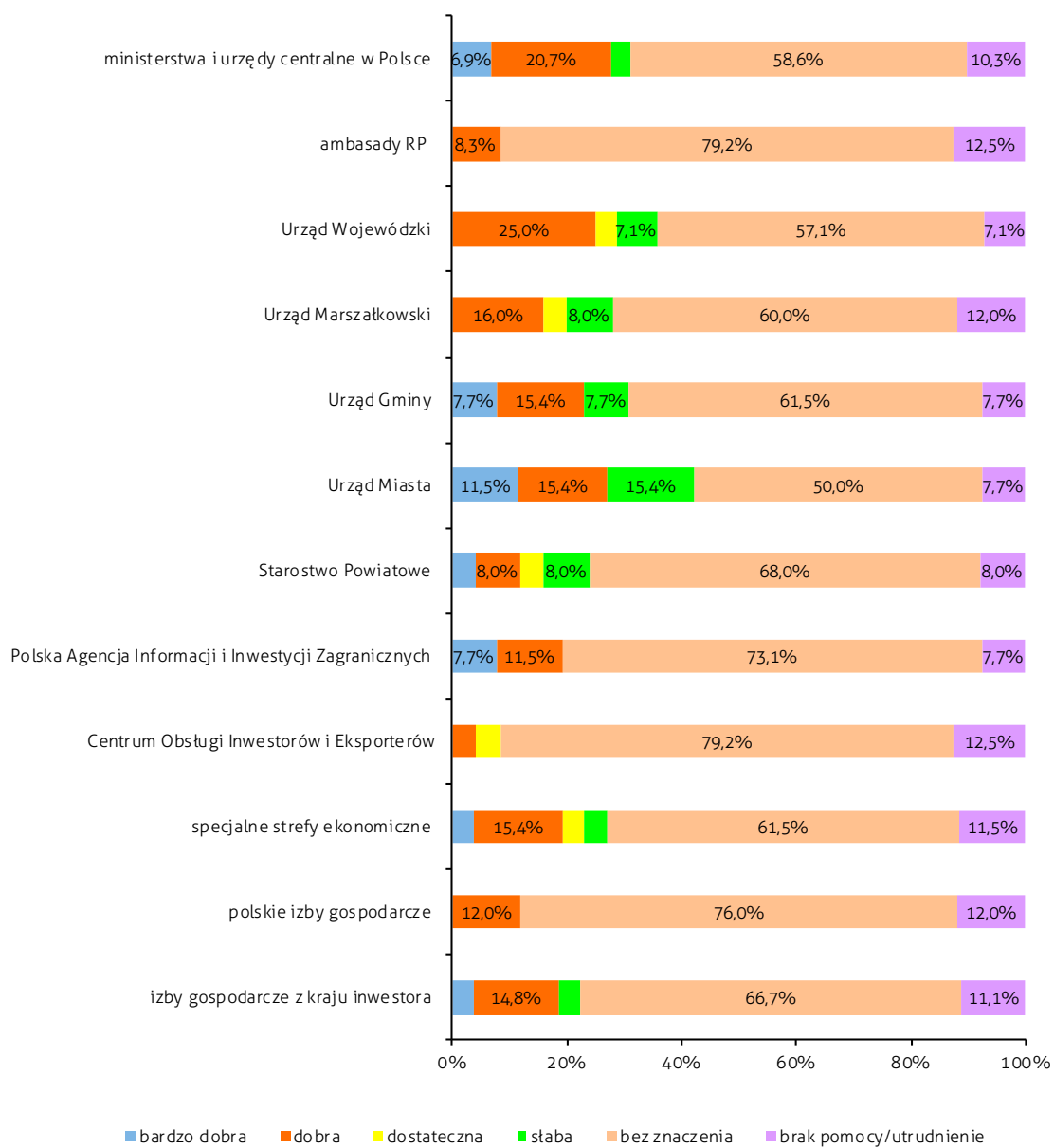
Źródło: wyniki badania.

Oceny przedsiębiorstw dotyczące wsparcia udzielanego im przez instytucje rządowe, samorządowe i otoczenie biznesu już po podjęciu działalności gospodarczej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przynoszą także niepokojący obraz. I w tym przypadku zdecydowana większość respondentów wskazała, że wsparcie udzielone przez: ambasady RP, COliE, polskie izby gospodarcze oraz PAliIZ było bez znaczenia (ponad 70%). W odniesieniu do wszystkich instytucji odnotowano od kilku do kilkunastu procent wskazań na „brak pomocy/utrudnianie”. Mimo, iż wielu respondentów wyraziło opinię, że pomoc okazywana przez wymienione instytucje po dokonaniu BIZ w województwie warmińsko-mazurskim nie miała znaczenia, to jednak w przypadku wielu instytucji oceny dotyczące zaangażowania się tych podmiotów w pomoc na rzecz przedsiębiorstw nieznacznie się poprawiły. Biorąc pod uwagę oceny bardzo dobre i dobre największą poprawę odnotowano w odniesieniu do ministerstw i urzędów centralnych (27,6% wskazań po rozpoczęciu działalności vs. 21,4% przed rozpoczęciem działalności), urzędów gmin (23,1% vs. 18,5%), Urzędu Marszałkowskiego (16% vs. 12%) oraz specjalnych stref ekonomicznych (19,2% vs. 15,4%). Należy jednak zwrócić uwagę, że mimo poprawy oceny wsparcia świadczonego przez Urząd Marszałkowski żaden z inwestorów oceniając tę instytucję na obydwu analizowanych etapach nie przyznał jej oceny bardzo dobrej.

Największy spadek oceny pomocy można zaobserwować w odniesieniu do ambasad RP (8,3% wskazań po rozpoczęciu działalności vs. 23% przed rozpoczęciem działalności), co nie powinno jednak dziwić, ponieważ instytucje te odgrywać mogą bardzo ważną rolę właśnie na etapie podejmowania inwestycji. Słabsze oceny na etapie prowadzenia działalności gospodarczej odnotowano w przypadku urzędów miast i izb gospodarczych z kraju inwestora.

W świetle wyników przeprowadzonego badania trudno jednoznacznie wskazać wśród ocenianych instytucji zdecydowanego lidera w zakresie pomocy udzielanej inwestorom zagranicznym zarówno na etapie rozpoczynania, jak i prowadzenia działalności w województwie warmińsko-mazurskim.

Wykres 20. Ocena udzielonego wsparcia inwestorom zagranicznym przez instytucje rządowe, samorządowe i otoczenia biznesu po rozpoczęciu działalności w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: wyniki badania.

ZAKOŃCZENIE

Regiony w Polsce charakteryzują się zróżnicowanym poziomem spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Dla województw odczuwających problem niskiego tempa rozwoju gospodarczego ważnym czynnikiem umożliwiającym jego zdynamizowanie są nowe inwestycje. W sytuacji ograniczonych możliwości generowania inwestycji z kapitału krajowego szansą na jego pozyskanie są inwestycje zewnętrzne, zwłaszcza w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ). Uwzględniając znaczenie nowych inwestycji, szczególnie bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla szeroko pojętego rozwoju społeczno-ekonomicznego, poszczególne układy terytorialne (miasta, gminy, regiony) dążą do pozyskania kapitału inwestycyjnego w ww. formie.

Znaczenie bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla kraju goszczącego może być charakteryzowane w wielu wymiarach ilościowych i jakościowych. Należy jednak podkreślić, że kapitał zagraniczny odegrał i wciąż odgrywa istotną rolę w jego rozwoju. Kapitał ten nie tylko wypełnia wskazaną lukę deficytu kapitałów własnych, ale i przyczynia się do unowocześnienia gospodarki, a przez to podniesienia jej efektywności. Ze względu m.in. na szerokie spektrum czynników determinujących napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych, ich wzajemne interakcje, a także złożoność procesów w ich kształtowaniu, pozyskiwanie inwestycji jest zadaniem stojącym przed władzami poszczególnych układów terytorialnych (centralnych, regionalnych oraz lokalnych). Jednak systemy terytorialne, w których władze starają się o pozyskanie inwestorów zagranicznych charakteryzują się niedoskonałością swoich struktur, reguł, zasad i zależności. Niska elastyczność takiego systemu, przy jednocześnie zwiększającej się mobilności międzynarodowej kapitału zagranicznego sprawia, iż bez zwiększonej aktywności władz lokalnych i współpracy z innymi instytucjami otoczenia biznesu i samymi przedsiębiorcami nie będzie możliwe skuteczne pozyskiwanie inwestorów zagranicznych w sytuacji zwiększania konkurencji o takiego inwestora na rynku.

Trzeba też zwracać uwagę, że wraz z zakończeniem aktualnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej skończą się możliwości korzystania Polski z Funduszu Spójności w obecnych wymiarach. Wówczas z jeszcze większą wyrazistością uwidoczni się znaczenie przedsiębiorczości dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a nawet więcej – jeżeli czas wyznaczony okresem perspektywy finansowej nie zostanie właściwie wykorzystany nastąpi marginalizacja polskiej gospodarki.

Nie ma wątpliwości, że kapitał zagraniczny odegrał i wciąż odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarczym kraju. W dalszym ciągu skala zaangażowania kapitału pochodzącego z zagranicy i jego struktura będą w istotnym stopniu determinowały rozwój przedsiębiorczości również w poszczególnych regionach kraju. Toteż władze rządowe i samorządowe powinny traktować kreowanie możliwie najlepszego klimatu inwestycyjnego, jako warunku pozyskiwania kapitału, zarówno zagranicznego, jak i krajowego, jako jeden z najważniejszych obowiązków, a może nawet obowiązek najważniejszy.

Pozycja województwa warmińsko-mazurskiego wśród województw kraju jako regionu przyjmującego kapitał w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych nie zmienia się. Wciąż rozmiar bezpośrednich inwestycji zagranicznych jest niewielki, niewspółmierny do potencjału gospodarczego i społecznego województwa. Potencjał ten może być lepiej wykorzystany.

Szansą mogą być obszary o cennych walorach turystycznych przyczyniające się do zdyktowania wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. Kolejny atut to korzystanie z renty położenia (teren przygraniczny) – zewnętrzna granica UE. Należy więc dążyć do zaoferowania inwestorowi specyficznego „regionalnego produktu inwestycyjnego” wykreowanego na bazie regionalnych zasobów. Zatem cały czas aktualna jest potrzeba znalezienia odpowiedzi na pytania, które wytyczyły cele badania.

W opinii autorów raportu wyniki przeprowadzonych analiz i badań bezpośrednich stanowią istotne źródło informacji o uwarunkowaniach napływu kapitału zagranicznego w formie inwestycji bezpośrednich. Sformułowane wnioski natomiast mają znaczący charakter aplikacyjny, mogą być bowiem wykorzystane przez jednostki samorządu w tworzeniu warunków rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.

Wydawca:

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO**

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Departament Koordynacji Promocji

ul. Głowackiego 17, 10-447 Olsztyn

www.invest.warmia.mazury.pl

Katedra Polityki Gospodarczej i Regionalnej

Wydział Nauk Ekonomicznych

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ul. Oczapowskiego 4/200, 10-718 Olsztyn

<http://www.uwm.edu.pl/wne/kpgir.php>

Zdjęcia na stronach rozpoczynających rozdziały:

Str. 13 – Olsztyn, Michelin; Elbląg, Siemens

Str. 17 – Olsztyn, Regionalne Centrum Rozliczeniowe Citi Handlowy; IKEA Industry Polska Sp. z o.o., Lubawa

Str. 20 – Olsztyn, Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny; Giżycko, Ekomarina

Str. 28 – Krutyńnia, spływ kajakowy; Pastęk, Sand Valley Golf&Country Club

Str. 33 – Olsztyn, Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności Polska Akademia Nauk; Olsztyn, Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny

Str. 36 – Szymany, Port Lotniczy Olsztyn-Mazury; droga krajowa nr 16

Str. 38 – Droga krajowa nr 16 koło Barczewa; Olsztyn, OPNT

Str. 42 – Droga ekspresowa nr 7 w pobliżu Elbląga; Ełk, Park Naukowo-Technologiczny

Str. 47 – Elbląg, rzeka Elbląg; Olsztyn, Biblioteka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

Str. 50 – Elbląg, port; Ełk, Impress Decor

Zdjęcia z zasobów:

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz Sand Valley Golf &Country Club

Projekt graficzny: Krzysztof Skrzypczyk